Զ. Տ ԼՐԻ 1704 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՀՈՒԻ 4382 — Հ. Տ. 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՃՐ. 5 ՍԼՖԷՐ 1307 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐ Ա ԱՌ ԲԱՆԱՎԱՆԱՏԻՐ ՏԵՍՏ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آروك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԱՆԱՁՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձակը	160
» » Վեցամսեայ »	80
» » Չորսամսեայ »	40
Գաւառաց » Տարեկան »	200
» » Վեցամսեայ »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28

Դիւրը գրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չտպուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ե. ՊՈԼԻՍ, 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԾԱՂԹԱՆԱԿՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի հանրապետական լրագրերէն զատ, օտար մամուլն ևս միահամուռ կը հաստատէ Հանրապետութեան յաղթանակն երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ։

Պերլինի Նոյշոթա Զայթունկ կը յիշեցնէ թէ Հանրապետութիւնն ո՛րչափ վտանգեալ էր երբ Պ. Ժիւլ Կրէվի կը հարկադրուէր Նախագահութենէն հրաժարիլ, իւր փեսին՝ Պ. Վիլսոնի՝ ազտոտ գործերուն պատճառաւ։ «Բայց Արուեստահանդիսին հսկայական յաջողութիւնը, Պ. Բառնայի քաղաքականութիւնն և Թիւառ-Բոնսթանի նախարարութեան կորովէն մաքառումը պուլանժէական հրոսակին դէմ՝ յոյժ նպաստաւոր եղան հանրապետական դատին»։

Հռոմայ Օֆֆիչիոզ լրագիրը կը հաստատէ թէ այսօր ևս, որպէս շաբաթ մը յառաջ, Հանրապետութեան ճակատագիրը բուն իսկ Հանրապետականաց ձեռքը կը գտնուի։ Սոցա միաբանութենէն և խոհականութենէն կախեալ է ապահովել Հանրապետութեան ապագայն։

Թոյշ և Սենսոպրէ ուրախ են Պուլանժէութեան կրած պարտութեան համար, և ցոյց կուտան թէ ո՛րչափ խաբէական բան մ'էր Պուլանժէութիւնը։ «Ֆրանսա չուզեց անձնատուր լինել բախտախնդիր խմբակի մը»։

Մրնինկ Փոսթ կ'ըսէ թէ Պուլանժէութիւնը մեռած և թաղուած է այլևս։ Ցեւլէ Նէ-Սակարանին մէջ ֆրանսական արժեթղթոց բաւականալը կը համարի լաւագոյն ապացոյցն ընդհանուր գոհունակութեան զոր պատճառած է Հանրապետականաց յաղթութիւնը։

Լոնդէնտրոն Պոլ ուրախ է չափաւոր հանրապետական տարրին զօրանալուն համար, և կ'ըսէ թէ Արմատականք տուժեցին անցեալ կիւրակի աւուր ընտրութեանց մէջ։ Իրաւ, հանրապետական մեծամասնութեան մէջ կան սահմանադրական վերաքննութիւն պահանջողներ, բայց անոնք միապետական-պուլանժէական դաւադրութեան գործիք պիտի չլինին։

Վիեննայի լրագիրք առանց բացառութեան հաստատելով հանրապետական յաղթանակը, գոհ են մանաւանդ որ հանրապետական կուսակցութեան մէջ պահպանողական զգացմունք գերակշիռ հանդիսացան։

«Ինչ որ ալ լինին ընտրութեանց վերջնական արդիւնքն ի Ֆրանսա, Ռուսիոյ հետ Ֆրանսայի յարաբերութիւնք փոփոխութիւն պիտի չկրեն», կ'ըսէ Ժուրնալ դը Սէն Փեթերսպուրկ։

* * *

Այս առթիւ յիշենք ռուսական նշանակալից բոլոր մը։

Ռուս երեւելի պատմաբան Պ. Թաթիշէվ, որ Փարիզ կը բնակի, տեսնելով պատերուն վրայ յայտարարութիւն մը, յորում պուլանժէական ընտրելի Պ. Լոռ իւր հայրենակցաց կը խոստանար Ռուսիոյ հետ վերջնական նիզակակցութիւն մը եթէ պուլանժէական դասն յաղթանակէ, փութաց նամակ գրել առ Ֆէլիքս, բողոքելով Պ. Լոռի խօսքերուն դէմ, և ծանուցանելով թէ Ռուսիա ֆրանսական ո՛չ մէկ կուսակցութեան յարեալ է մասնաւորապէս, ո՛չ մէկ ֆրանսացի ընտրելի. Զարին ընտրելին է։ Ռուս կառավարութիւնը լաւ յարաբերութիւններ կը տածէ Պ. Բառնայի օրինաւոր կառավարութեան հետ, և Ֆրանսայի ներքին կացութեան վրայ Ռուսիոյ հանրային կարծիքն ալ չունի այն յոռետես տպաւորութիւնը զոր կ'արտայայտեն ընդդիմադիր կուսակցութիւնք ի Ֆրանսա։ Ռուսիոյ համակրանքը ֆրանսական ո՛չ մի կուսակցութեան կը վերաբերի, այլ բովանդակ Ֆրանսայի։ Ռուսիա կը մնայէ որ Ֆրանսա ներքին հանդարտութեամբ և միաբանութեամբ իւր զարմանալի յառաջդէմ ընթացքը շարունակէ անսայթաք։

* * *

Պ. տը Պլովիզ ալ կը հեռագրէ առ Թայմս.

«Ո՛չ միայն Հանրապետութիւնն այլ նոյն իսկ արդի նախարարութիւնն յաղթանակ տարին, ա՛յն նախարարութիւնն զոր ամիսներէ հետէ տիրմի մէջ կը թաթախէին ընդդիմադիր լրագիրք, ամէն տեսակ կոչտ ածականներ չդայլելով մանաւանդ Պ. Բոնսթանի, Պ. Թէվենէի և Պ. Ռուվիէի դէմ։

«Վեց նախարարներէն որք անդամ էին Երեսփ. Ժողովոյ (միւսները Մենրակոյտի անդամ են), չորսն առաջին քուէարկութեամբ իսկ ընտրեցան, և համեմատական մէջ անուշա պիտի յաջողին Պ. Իվ Կիւյօ և Բոնսթան, (որ իւր անձնական յաջողութեան շահը մոռնալով, հանրապետական ընդհանուր շահուն նախանձախնդրութեամբ ի Փարիզ մնացած էր, և չէր դադարած Թուլոզ՝ իւր ընտրութիւնն յառաջ քշելու)։

«Այսպէս, ա՛յն երկիրն, ա՛յն ժողովուրդը զոր Զօր. Պուլանժէ «Իմ Դպաստոր» կ'անուանէր, բացարձակ դատապարտեց զՊուլանժէ՝ ընտրելով զանոնք որք կազմեր էին զԲերագոյն Ատեանն և արտասահման հանրածանօթ դատավճիռը։

«Կը վայլէ սակայն որ Հանրապետութիւնը խոհականութիւն ու չափաւորութիւն ցոյց տայ։ Ծերակոյտի անդամ և երեւելի տնտեսագէտ Պ. Լէոն Սէ, որ՝ չափաւոր հանրապետական տարրին գլուխ կանգնած՝ ընտրելիներկայացաւ երեսփոխանութեան, յաջողապէս ընտրուած լինելով, սահմանեալ կը թուի մեծ դեր մը կատարելու հանրապետական մեծամասնութեան մէջ, հաշտեցնելով և հաւաքելով բոլոր կառավարելի տարրերն, որք կրնան հաստատ կառավարութիւն մը կազմել։

«Պ. Լէոն Սէի պէս մարդիկ, ինչպէս և Քրէտի Լիոնէի Ցնօրէն, երեւելի տնտեսագէտ և չափաւոր հանրապետական Պ. Հանրի Ժէրմէն, որ վերստին կ'ամրացնէ Երեսփոխանութեան, մեծ ծառայութիւն պիտի կրնան մատուցանել իրենց հայրենեաց, թէ՛ Աշակոզմին և թէ Զախակոզմին չափաւոր տարրերը միացնելով, որպէս զի երկուց կողմանց մրցանդները զսպելու կարող բանակ մը կազմուի։

«Երեսփոխանական ժողովը կրնայ հայրենեաց երախտագիտութեան արժանանալ՝ չափ մը դնելով անսանձ լրագրութեան մը, որ տարիներէ հետէ տղմի հոսանքներ կը ժայթքէ իւր անդուռն բերնէն։ Երբ նախատանաց, հայհոյանաց և թշնամանաց այս անպատիժ մենաւաճառք դադրին սանձարձակ ազատութիւն վայելելէ, չուտով կը ցրուին, կ'անհետին, և մեր աւելի մաքուր մթնոլորտ մը շնչելու կարող կը լինինք։»

* * *

Թայմսին Պերլինի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ֆրանսական ընտրութեանց արդիւնքը կարծուածին չափ տենդոտ հետաքրքրութեամբ չէր սպասուեր Գերմանիոյ մէջ, որովհետեւ Երրեակ Նիզակակցութեան կատարեալ իրողութիւն մը դառնալէն ի վեր Գերմանք առաջուան չափ մտահոգութեամբ չեն դիտեր դէպքերուն ընթացքն ի Ֆրանսա։

Բէօրնէք Զայթունկ կ'ըսէ.

«Բարեբախտաբար անցած են այն օրերն երբ Ֆրանսա գերադոյն իրաւարարի դերը կը խաղար Եւրոպիոյ մէջ. երբ աշխարհ համբրէն Սէնի վրայ դանուող քաղաքական ջերմաչափը կը քննէր ամէն օր անդադար հետաքրքրութեամբ, և Թիւիլրիի պատգամախօսին մէն մի բառը կը կշռէր ու կ'արձանագրէր նովին երկիւղածութեամբ որով հին Ցոյնք կ'ունկնդրէին Դելփեան հարցուկին։

«Որչա՛փ մեծ տարբերութիւն այժմ մեր մտային դրութեան մէջ հանդէպ Ֆրանսայի։ Բերկրաւէտի բան մ'է որ մեր դերմանական ազգային միութեան և նորահաստատ կայսրութեան շնորհիւ հասած ենք այնպիսի կացութեան մը յորում՝ օտարին գործերէն շատ աւելի մեր գործերուն կրնանք ուշադրութիւն նուիրել։»

Արդա՛ր հպարտութիւն գերմանական հայրենասիրութեան։

* * *

Երբ մարդու մը գործերը ձախող երթան, բնական է որ իւր աւելորդ ծախքերը զեղչել նայի։

Այս ընտանի ճշմարտութիւնն իւր վրայ կը գործադրէ Զօր. Պուլանժէ։

Ընտրութեանց ձախող ելքն խմնալէն ի վեր, որուէր է շնորհդել ի Լոնտոն Փորթլանտ-Փլէյսի չքեղապէս կահաւորուած բնակարանին վարձաքանութեան դէմ։ Ֆրանսան,—Պարիզ է, և Պարիզից դուրս իսկապէս կեանք չը կայ Ֆրանսայում։ Կառավարչական կազմակերպութիւնը հիմնված է խիստ կենտրոնականութեան սիզբունքի վրա. չը կայ Ֆրանսայում, օրինակ Շվէյցարիայի պէս, համայնական և կանտոնական ինքնավարութիւն։ Այդ բաւական չէ։ Ֆրանսայի հասարակական կեանքը, իր բոլոր լաւ թէ վատ երեւոյթներով, Ֆրանսայի հասարակական բոլոր առաջնադէմ հաստատութիւնները, նշանաւոր ընկերակցութիւնները, բարեգործական, արդիւնագործական հաստատութիւնների մեծ մասը՝ կենտրոնացած են Պարիզում։ Մենք հիանում ենք, օրինակ, Պռ. Մարլէ, կամ Լաւիշը ահագին մագազիններում ծառայողների ընկերակցութեամբ,—բայց այդ տեսակ ընկերակցութիւնները գոյութիւն ունեն միմիայն Պարիզում։ Պռ. Մարլէ մագազիններում, օրինակ, երկու տեսակ 6,000 գործակատարները կազմել են իրանց մէջ մի ընդարձակ ընկերութիւն, ունեն իրանց համար փոխատու եւ խնայողական արկղ և այլն։ Այդ ընկերութեանը կատակել են մագազինների հիմնողները, Բուսիկո ամուսինները, մի քանի միլիոն Ֆրանկի դումար։ Ես տեսայ ցուցահանդիսի այն բաժնում, որտեղ հանդէս էին դրված Պռ. Մարլէ ի մագազինների ապրանքները՝ Բուսիկո ամուսինների կիսարձանները, ծաղիկներով պսակված։ Ոչը են այդ տեսակ հրէշաւոր ընկերակցութիւններ Ֆրանսայի գաւառական քաղաքներում։

Պարիզը իսկապէս կլանում է ամբողջ Ֆրանսայի ոչ թէ միայն քաղաքական եւ հասարակական կեանքը, բայց եւ նոյն իսկ մնաւոր կեանքը։ Միայն Պարիզի ուսումնական ընկերութիւնները նշանակութիւն ունեն, միայն Պարիզի համալսարանը, Պարիզի մամուլը հեղինակութիւն ունի։ Գաւառական ոչ մամուլը, ոչ ուսումնական ընկերութիւնները, ոչ թատրոնը, ոչ համալսարանները, ոչ դպրոցները,—նշանակութիւն չունեն։ Մի գրող, մի հեղինակ, որքան հանճարեղ գիրք էլ գրի, երբէք չի համարձակվի իր հեղինակութիւնը գաւառական մի քաղաքում հրատարակելու։ Գիրքը որ եւ է նշանակութիւն կունենայ միմիայն այն դէպքում, երբ Պարիզում լոյս կը տեսնի, իսկ գաւառում ամենաերեւելի գրուածքը հրատարակել,—կը նշանակէ դատապարտել հեղինակութիւնը հաստատ մահուան։ Ոչ մի արուեստագէտ, ոչ մի արիստ, ոչ մի նկարիչ, ոչ մի երաժիշտ, ոչ մի դերասան, ինչքան էլ հանճարեղ լինէին,—չեն կարող գոյութիւն ունենալ, էլ չեմ ասում հռչակվել, եթէ չը գուրս գան գաւառական մթնոլորտից, ու չանցնեն Պարիզի ամեն բան սրբացնող, ամեն բան հռչակող հասարակաց կարծիքի եւ կրիտիկայի բովով։ Գաւառական մտաւոր կեանքը այն աստիճան խեղդված է, որ նոյն իսկ քիչ թէ շատ օրինաւոր տպարան չէք գտնի Ֆրանսայի գաւառական քաղաքում, որպէս զի ձեր գիրքը հրատարակէք։ Դա գուցէ անհաւատալի է, բայց այսպէս է։

Սէն գետի չքեղեալ վրա մեզ տրված ճաշկերոյթի ժամանակ Ֆրանսացի յայտնի գիտնականներից եւ գրողներից մէկը ինձ հետ ծանօթանալով, նստեց իմ դիրքին, շքեղեալ նստարաններից մէնի վրա, եւ սկսեց երկար ու բարակ գանգատվել Ֆրանսայի այժմեան դրութեան եւ վիճակի մասին։

«Դուք կարծում էք, ասում էր նա ինձ, որ ամեն բան Ֆրանսայում այնպէս լաւ է, այնպէս փայլուն է, ինչպէս արտաքուստ է երեւում. Այո՛, մենք ունենք հրաշալի էյֆիլեան աշտարակ, ունենք աննման համաշխարհային ցուցահանդէս, որտեղ Ֆրանսայի հանճարը յաղթող է հանդիսացել մեացած ազգերի արդիւնագործութիւնների վրա,—բայց ինքն Ֆրանսան քաղաքականապէս թոյլ է, տարչական կողմից վատ է կառավարված։ Այժմ կառավարութիւնը այնքան է բաղմացրել բիւրօկրաների, պաշտօնեաների թիւը, որ կարելի է ասել թէ Ֆրանսայի կէսը միւս կէսի հաշւով է ապրում։ Կառավարութիւնը հեռաշէջ ձեռք է դցում երկրի այն բոլոր արդիւնագործութիւնները, որոնք փոքր ի չատ շահաւէտ են և այդի կառավարչական ֆարրիկաները, գործարանները կառավարելու համար, նա հարկադրված է օրից օր բազմացնել ծառայողների թիւը։ Մեր ֆինանսները (եկամուտք) անկարգ դրութեան մէջ են և Աստուած գիտէ թէ ո՞ր ենք գնում և ինչո՞վ կը վերջանայ ներկայ դրամական ճգնաժամը։»

Բայց մանաւանդ հետաքրքիր էր այն խօսակցութիւնը որ ես պատիւ ունեցայ լսել մի նշանաւոր և փորձված պետական մարդուց, նրա հետ ունեցած տեսակցութեան ժամանակ։

«Ֆրանսան, ի հարկէ, միշտ խղճալիստ է եղել, ասում էր ինձ այդ պատկառելի մարդը, բայց նա այժմ թոյլ է քաղաքականապէս, թոյլ է եւ ֆինանսական կողմից։ Ինքն Ֆրանսան հարուստ է, բայց մեր կառավարութիւնը մինչեւ այժմ անզոր եղաւ երկրի ֆինանսները կարգի բերելու։ Դուք ինքներդ Էլզասով անցաք Ֆրանսիա գալու ժամանակ եւ երեւի ինքներդ համոզվեցաք, որ Ֆրանսիայի սահմանները բաց են, մերկացրած են թշնամու առջեւ։ Երբ Ֆրանսան զորեղ էր, նա միշտ մտածում էր եւ ուրիշ ազգութիւնների ազատութեան մասին, իսկ այժմ Ֆրանսան, թոյլ, առանձնացած լինելով, բացի իր մասին, ոչ ոքի մասին չէ կարող մտածել, ոչ ոքի մասին չէ կարող հոգալ. նրա մտածողութեան միակ առարկան՝ Էլզաս-Լոթարինգիայի վերադարձնելն է։ Եւ ամբողջ Եւրոպան էլերկապակցված դրութեան մէջ է, այնպէս որ Ֆրանսան ոչ ոքի հետ հաստատ դաշն կապել չէ կարող։ Մեր բնական դաշնակիցները՝ քաղաքակրթութեամբ մեզ հաւասար ազգերն են, բայց մենք ինքներեսս արհամարհեցինք Անգլիայի դաշնադրութիւնը։ Այդ սխալը գործեցին Գամբետտա եւ նրա հետեւողները. միայն Թիէր, մեր գարի ամենամեծ պետական մարդկանցից մէկը, լաւ էր ըմբռնել Անգլիայի հետ դաշն կապելու օգտակարութիւնը։ Վերջապէս մեր բնական դաշնակիցը կարող էր լինել եւ նոյն իսկ Գերմանիան, չը նայելով որ մենք այժմ թշնամաբար ենք վերաբերվում դէպի Գերմանիան՝ Էլզաս-Լոթարինգիայի դժբաղդ հարցի պատճառով։ Բայց Ֆրանսիական կառավարութեան ձեռքում հաստատ դոկումենտներ կան, որոնցից պարզ երեւում է թէ իշխան Բիսմարկ, Թիէրից յետոյ եւրոպական այդ ամենաերեւելի պետական մարդը, երբէք չէր ուզում խլել մի գանից Էլզաս-Լոթարինգիան, այլ այդ նուաճման վրա պնդեց Պրուսիայի զինուորական կուսակցութիւնը եւ յաղթող հանդիսացաւ։ Ֆրանսան իրանից խլած երկիրները վերադարձնելու համար ոչ ոքի օգնութեան մէջ պէտք չունի. նա կամ պէտք է զինքի այժմի իրան յետ դարձնի կորցրած նահանգները, կամ նորից պայմանաւորվելով Գերմանիայի հետ, երբ գերմանական զինուորական կուսակցութեան այժը կը նսեմանայ եւ նա իր ձեռքում այլեւս կառավարութեան զեկը չի պահի, նորից խոշոր գումար վճարելով, իրան յետ դարձնի Էլզաս-Լոթարինգիան։ Եւ դուք գիտէք որ դեռ նորերում իշխան Բիսմարկ նորից կրկնեց գերմանական պարլամենտում, որ ինքն ընդդէմ էր Ֆրանսայից Էլզաս-Լոթարինգիայի խլելուն։ Սակայն յարմար դէպքում Գերմանիայի հետ պայմանաւորվելու համար հարկաւոր է մի բան, այն է որ Գերմանիան իմանայ թէ ումհետ է պայմանաւորվում է, մի հաստատուն կառավարութեան հետ, իսկ մենք, Ֆրանսիացիներս, վաղուց է արդէն որ առնուններս կորցրինք Եւրոպայի աչքում։

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՊԱՐԻԶԻ ՓՈՂՈՑԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՍՍԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԻՔԸ

Իմ ծանօթ լրաւաբանի կրիտիկան, (քննադատական) ինքնաքննող հայեացքը Ֆրանսիացիների և Ֆրանսիայի պակասութիւնների վերաբերմամբ՝ բացառական երեւոյթ չէ կազմում ժամանակակից Ֆրանսիացիների մէջ։ Ոչ թէ միայն հասարակութեան մէջ, բայց և դրականութեան ու լուրջ ամագիրների մէջ կը հանդիպէք դուք այս բօսկիս անխնայ քննադատական, մտրակող ուղղութեան՝ Ֆրանսիայի կազմակերպութեան, Ֆրանսիական հասարակական կեանքի ու հաստատութիւնների, Ֆրանսիացիների բնաւորութեան վերաբերմամբ։ Ֆրանսիայի հասարակաց կարծիքի մէջ սկսում է նշմարվել քննադատական ոգի, բողոքող ուղղութիւն, նոյն իսկ Ֆրանսիական այլ եւ այլ պակասութիւնների դէմ։ Մասամբ այդ ուղղութիւն նկատվում է և մամուլի, այսինքն լրագրութեան մէջ, սակայն չատ թոյլ կերպով։ Մամուլի մասին ես յետոյ կը խօսեմ, իսկ այժմ վերադառնում եմ Ֆրանսիայի հասարակաց կարծիքի այժմեան սրբամաքրութեան։

Թէ հասարակութեան և թէ գրականութեան մէջ սկսում են լսվել ձայներ Ֆրանսիայի թէ քաղաքական, թէ մտաւոր և թէ հասարակական խիստ կենտրոնականութեան դէմ։ Ֆրանսան,—Պարիզ է, և Պարիզից դուրս իսկապէս կեանք չը կայ Ֆրանսիայում։ Կառավարչական կազմակերպութիւնը հիմնված է խիստ կենտրոնականութեան սիզբունքի վրա. չը կայ Ֆրանսիայում, օրինակ Շվէյցարիայի պէս, համայնական և կանտոնական ինքնավարութիւն։ Այդ բաւական չէ։ Ֆրանսիայի հասարակական կեանքը, իր բոլոր լաւ թէ վատ երեւոյթներով, Ֆրանսիայի հասարակական բոլոր առաջնադէմ հաստատութիւնները, նշանաւոր ընկերակցութիւնները, բարեգործական, արդիւնագործական հաստատութիւնների մեծ մասը՝ կենտրոնացած են Պարիզում։ Մենք հիանում ենք, օրինակ, Պռ. Մարլէ, կամ Լաւիշը ահագին մագազիններում ծառայողների ընկերակցութեամբ,—բայց այդ տեսակ ընկերակցութիւնները գոյութիւն ունեն միմիայն Պարիզում։ Պռ. Մարլէ մագազիններում, օրինակ, երկու տեսակ 6,000 գործակատարները կազմել են իրանց մէջ մի ընդարձակ ընկերութիւն, ունեն իրանց համար փոխատու եւ խնայողական արկղ և այլն։ Այդ ընկերութեանը կատակել են մագազինների հիմնողները, Բուսիկո ամուսինները, մի քանի միլիոն Ֆրանկի դումար։ Ես տեսայ ցուցահանդիսի այն բաժնում, որտեղ հանդէս էին դրված Պռ. Մարլէ ի մագազինների ապրանքները՝ Բուսիկո ամուսինների կիսարձանները, ծաղիկներով պսակված։ Ոչը են այդ տեսակ հրէշաւոր ընկերակցութիւններ Ֆրանսիայի գաւառական քաղաքներում։

Պարիզը իսկապէս կլանում է ամբողջ Ֆրանսիայի ոչ թէ միայն քաղաքական եւ հասարակական կեանքը, բայց եւ նոյն իսկ մտաւոր կեանքը։ Միայն Պարիզի ուսումնական ընկերութիւնները նշանակութիւն ունեն, միայն Պարիզի համալսարանը, Պարիզի մամուլը հեղինակութիւն ունի։ Գաւառական ոչ մամուլը, ոչ ուսումնական ընկերութիւնները, ոչ թատրոնը, ոչ համալսարանները, ոչ դպրոցները,—նշանակութիւն չունեն։ Մի գրող, մի հեղինակ, որքան հանճարեղ գիրք էլ գրի, երբէք չի համարձակվի իր հեղինակութիւնը գաւառական մի քաղաքում հրատարակելու։ Գիրքը որ եւ է նշանակութիւն կունենայ միմիայն այն դէպքում, երբ Պարիզում լոյս կը տեսնի, իսկ գաւառում ամենաերեւելի գրուածքը հրատարակել,—կը նշանակէ դատապարտել հեղինակութիւնը հաստատ մահուան։ Ոչ մի արուեստագէտ, ոչ մի արիստ, ոչ մի նկարիչ, ոչ մի երաժիշտ, ոչ մի դերասան, ինչքան էլ հանճարեղ լինէին,—չեն կարող գոյութիւն ունենալ, էլ չեմ ասում հռչակվել, եթէ չը գուրս գան գաւառական մթնոլորտից, ու չանցնեն Պարիզի ամեն բան սրբացնող, ամեն բան հռչակող հասարակաց կարծիքի եւ կրիտիկայի բովով։ Գաւառական մտաւոր կեանքը այն աստիճան խեղդված է, որ նոյն իսկ քիչ թէ շատ օրինաւոր տպարան չէք գտնի Ֆրանսիայի գաւառական քաղաքում, որպէս զի ձեր գիրքը հրատարակէք։ Դա գուցէ անհաւատալի է, բայց այսպէս է։

Սէն գետի չքեղեալ վրա մեզ տրված ճաշկերոյթի ժամանակ Ֆրանսիացի յայտնի գիտնականներից եւ գրողներից մէկը ինձ հետ ծանօթանալով, նստեց իմ դիրքին, շքեղեալ նստարաններից մէնի վրա, եւ սկսեց երկար ու բարակ գանգատվել Ֆրանսիայի այժմեան դրութեան եւ վիճակի մասին։

«Դուք կարծում էք, ասում էր նա ինձ, որ ամեն բան Ֆրանսիայում այնպէս լաւ է, այնպէս փայլուն է, ինչպէս արտաքուստ է երեւում. Այո՛, մենք ունենք հրաշալի էյֆիլեան աշտարակ, ունենք աննման համաշխարհային ցուցահանդէս, որտեղ Ֆրանսիայի հանճարը յաղթող է հանդիսացել մեացած ազգերի արդիւնագործութիւնների վրա,—բայց ինքն Ֆրանսան քաղաքականապէս թոյլ է, տարչական կողմից վատ է կառավարված։ Այժմ կառավարութիւնը այնքան է բազմացրել բիւրօկրաների, պաշտօնեաների թիւը, որ կարելի է ասել թէ Ֆրանսիայի կէսը միւս կէսի հաշւով է ապրում։ Կառավարութիւնը հեռաշէջ ձեռք է դցում երկրի այն բոլոր արդիւնագործութիւնները, որոնք փոքր ի չատ շահաւէտ են և այդի կառավարչական ֆարրիկաները, գործարանները կառավարելու համար, նա հարկադրված է օրից օր բազմացնել ծառայողների թիւը։ Մեր ֆինանսները (եկամուտք) անկարգ դրութեան մէջ են և Աստուած գիտէ թէ ո՞ր ենք գնում և ինչո՞վ կը վերջանայ ներկայ դրամական ճգնաժամը։»

Բայց մանաւանդ հետաքրքիր էր այն խօսակցութիւնը որ ես պատիւ ունեցայ լսել մի նշանաւոր և փորձված պետական մարդուց, նրա հետ ունեցած տեսակցութեան ժամանակ։

«Ֆրանսան, ի հարկէ, միշտ խղճալիստ է եղել, ասում էր ինձ այդ պատկառելի մարդը, բայց նա այժմ թոյլ է քաղաքականապէս, թոյլ է եւ ֆինանսական կողմից։ Ինքն Ֆրանսան հարուստ է, բայց մեր կառավարութիւնը մինչեւ այժմ անզոր եղաւ երկրի ֆինանսները կարգի բերելու։ Դուք ինքներդ Էլզասով անցաք Ֆրանսիա գալու ժամանակ եւ երեւի ինքներդ համոզվեցաք, որ Ֆրանսիայի սահմանները բաց են, մերկացրած են թշնամու առջեւ։ Երբ Ֆրանսան զորեղ էր, նա միշտ մտածում էր եւ ուրիշ ազգութիւնների ազատութեան մասին, իսկ այժմ Ֆրանսան, թոյլ, առանձնացած լինելով, բացի իր մասին, ոչ ոքի մասին չէ կարող մտածել, ոչ ոքի մասին չէ կարող հոգալ. նրա մտածողութեան միակ առարկան՝ Էլզաս-Լոթարինգիայի վերադարձնելն է։ Եւ ամբողջ Եւրոպան էլերկապակցված դրութեան մէջ է, այնպէս որ Ֆրանսան ոչ ոքի հետ հաստատ դաշն կապել չէ կարող։ Մեր բնական դաշնակիցները՝ քաղաքակրթութեամբ մեզ հաւասար ազգերն են, բայց մենք ինքներեսս արհամարհեցինք Անգլիայի դաշնադրութիւնը։ Այդ սխալը գործեցին Գամբետտա եւ նրա հետեւողները. միայն Թիէր, մեր գարի ամենամեծ պետական մարդկանցից մէկը, լաւ էր ըմբռնել Անգլիայի հետ դաշն կապելու օգտակարութիւնը։ Վերջապէս մեր բնական դաշնա-

հանգամանաց մէջ, կառավարութիւնն քննիչ յանձնաժողով մը կազմեց, որ, Տէր-Նէ-ի թղթակցին պատմութեան նայելով, տեղեկագրեր է թէ սոյն սպանութիւն ռուս գործակալներու չարագործութիւնն է, որք քաղաքական նպատակաւ մը կատարած են այս սպանութիւնը։ Սպանութեան օրը քաղաքին մէջ դիտուեր են քանի մը կասկածելի Ռուսեր որք նոյն դէպքէն ետքն անհետ եղեր են։

—Բան Նորագոյն լրոց, երկու ոպայք վիրաւորուեր են միայն, և կառավարական աղբիւրէ արուած տեղեկութիւնք կը հերքեն դէպքին քաղաքական բնութիւն ունենալը։

—Պէլգրատ, 28 սեպտ.—Կը հերքուի այն լուր թէ Միլան Ա.։, որսորդութեան պատրուակաւ, կը պատրաստուի Սերպիայէն փախցնել իւր որդին՝ Ալեքսանդր թագաւորը։

—Բրիւքսէլ, 28։—Միլան Ա. հոսէ, և մեկնելու պատրաստութիւն չունի։

—Հռոմ, 28։—Զօր. Պարտիէրա փութով Մասուա մեկնեցաւ, որովհետեւ կը վախցուի թէ Ռաս-Ալուլա, ի գլուխս հապէշ զօրաց, պատերազմի պիտի վերսկսի Ասմարայի կողմէն։

—Ի Հռոմ զրոյց կար թէ այս օրերս մեռած Շաֆիանօ կարդինալ, իսալեան թագաւորութեան հետ հաշտութեան դաղափարին համամիտ լինելով, թունաւորուեր է։ Հռոմայ վատիկանեան թերթերը զրպարտութիւն կը համարին այս լուրը։ Բայց կառավարութիւնը բժշկական քննութիւն բացաւ։

—Մէլբուրն, 28։—Ռոտրիկէզ և Թոռնի սեղանաւորական տունը մնանկացաւ, 900,000 ֆր.-ի պարքով։

—Փէշթ, 28։—Կառավարութիւնը մերժեց վաւերացնել Զեհերուն ակադեմական նոր Ընկերութեան կանոնադիրն, որ լուծեալ Ընկերութեան պիտի յաջորդէր։

—Բիւքրէշ, 28։—Կոստանդին իշխանին և Վիլհելմ Կայսեր Սոֆի քրոջ ամուսնութեան առթիւ, Դանիոյ թագաւորն և թագուհին Անթէնք երթալ որոշեցին։

—Վիէննա, 28։—Ռումանիոյ կարդինալ թագաւորն ասա հասաւ Լերմուկները մնելու։

—Բրիւքսէլ, 28։—Պրաժիլի խորհուրդներուն և Զեռնակորացիներուն միջև ծագած վէճը կարգադրեցաւ երկուց կառավարութեանց միջամտութեամբ։ (Խրատիք իրենց դատարանը չեռնակորեան հողին վրայ պարծել կուզէին, և տեսնելով որ Զեռնակորացիք թոյլ չեն տար, յարձակեր էին նոցա վրայ, և դանակով վիրաւորեր էին քանի մը Զեռնակորացիներ։)

—Ժենեվա, 28։—Մէն Փէրէրոյէն իւր սեպտ. 28 թուով կը հերքէ վիենական լրագրաց այն լուրը թէ բազմաթիւ ձերբակալութիւնք և խուզարկութիւնք կատարուեր են ի Բիլէվ, Խարքով և Օտեսա։

—Փիթերսպուրկէ հեռագիր մը կը հերքէ այն լուրը թէ Պ. Կիրս պիտի ընկերանայ Զարին ուղեւորութեան ի Գերլին։ «որովհետեւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին ներկայութեան պէտք չկայ բնաւ, քանի որ այս այցելութիւն Ռուսիոյ Կայսեր կողմէ սոսկ քաղաքավարական պատուութիւն մ'է Գերմանիոյ Արքունեաց նկատմամբ, և զուրկ է աշխարհավարական ո՛ և է նշանակութենէ։»

— Իտալեան կառավարութիւնը Բրուտիի գործարանին ապպարեց վեց խոշոր զրահապատ աշտարակներ, ի պաշտպանութիւն Ալպեան կիրճերուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական ժողովն իւր ուրբաթաւուր նստին մէջ յանձնաժողով մը կազմեց իւր մէջէն վերցանելոյ պայմանաժամու, պաշտօն տալով նմա գումարիլ ընդ նախագահութեամբ Ամէն։ Ս. Պատրիարք Հօր և տիպողական խնդիրները տնօրինել։

Սոյն յանձնաժողովոյ անդամ կարգեցան՝

Մեծ. Մէլքոն էֆէնտի Հալաճեան
» Միհրան » Յովակիմեան
» Միքայէլ » Մոմճեան
» Յովհաննէս » Կրմիկեան

Սամաթիոյ Նոր Թաղի Թաղական Խորհուրդն և Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ վերաշինութեան յանձնաժողովն հրաժարած ըլլալով, ժողովն իւր անդամակիցներէ Կրմիկեան Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտիի յանձնած էր կարգադրել այդ խնդիրն։ Արդ, ժողովը տեղեկացաւ Կրմիկեան էֆէնտիէ թէ նոյն Թաղական Խորհուրդն ու եկեղեցւոյ վերաշինութեան յանձնաժողովն եռառած են իրենց հրաժարականները։

Հռոմէական ազգայնոց Պատրիարք Գերապայծառ Ազարեան գրելով ի Բ. Դուռն թէ Բերայի հայկական գերեզմանատն մէկ մասն կը վերաբերի Հռոմէական Հայ ժողովրդեան,— խնդրեր է որ յանձնուի Հռոմէականաց Պատրիարքարանի։ Նորին Գերապայծառութեան սոյն խնդիրն, Եպարքական հրամանաւ, դատական ու կրօնական գործոց նախարար Վսեմ. Ճէվատ փաշա գրելով հաղորդելով մեր Պատրիարքարանի ծանօթութիւն ուղած է։

Կը լսենք թէ Գեր. Ազարեան այս պահանջումն կ'ընէ՝ առարկելով թէ յիշեալ գերեզմանատան մէջ ամփոփեալ կան բաղում Հայ հռոմէականաց,—եկեղեցական ու աշխարհականաց—մարմինք։ Բան մեղ՝ չատ պարզ է խնդիրն։ արդարեւ Հայ հռոմէականաց մարմինք յիշեալ գերեզմանատան մէջ ամփոփեալ կը գտնուին, բայց ո՛չ թէ բոլորովին ուրոյն տեղ մը, այլ Հայ ննջեցեալոց հետ խառն։ եւ այս եղած է՝ երբ Հայ հռոմէականք տակաւին մեր Պատրիարքարանի իրաւասութենէն բոլորովին չէին բաժնուած, զատ պատրիարքութիւն չէին կազմակերպած, եւ զատ աղօթարանները ու գերեզմանատուններ չէին ունեցած։ Գերապայծառ Ազարեան արդ սեփականութեան այսպիսի խնդիր մը յարուցանելով՝ ի զուր կը զբաղի ինքն ու կը ըզբաղեցունէ իրեններն, և ի զուր կը վշտացունէ նաև Հայոց Ազգն ու Պատրիարքարանը։ վասն զի՝ ինչպէս յայտնի է անցեալ դէպքերէ ու փորձերէ՝ կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը բնաւ ընդունած չէ որ Հայոց ազգէն Հռոմէական, Բողոքական, կամ այլ որ և է անուամբ անջատեալք՝ Հայկական եկեղեցիներէ, գերեզմանատուններէ և ազգային ուրիշ հաստատութիւններէ սեփականութեան իրաւունք ունենան և բաժին առնուն։ աշխարհածանօթ է թէ ամէն կրօնական անջատեալք հարկադրեալ են իւրեանց համար աղօթարան, կրթարան, գերեզմանատուն, և այլն հայթայթել։ Կայսերական կառավարութիւնը միշտ այս սկզբամբ վարուած է ամենայն արդարասիրութեամբ։

Այս առթիւ տեղեկութիւն առած ենք թէ, մեծերս Գերապայծառ Ազարեան մեր Պատրիարքարանի առաջարկած է՝ մայրաքաղաքիս գաղղիական գերեզմանատան վաճառել յիշեալ գերեզմանատան մէկ մասն, հիւանդանոց շինելու համար։ բայց մեր Պատրիարքարանը չէ հաճեր, և ահա այնուհետեւ սեպհականութեան խնդիրն յարուցած է Նորին Գերապայծառութիւնը։

(Փոռձ)

Սմիռն. Խրիմեան Հայրիկ կիրակի օր պատարագեց Գրնալը Կղզւոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ և քարոզ խօսեցաւ։ Եկեղեցին լցուած էր Մեծ կղզիէն և Հէյպէլիէն յատուկ շոգենաւով եկած ազգայնոց խուռն բազմութեամբ։ Բարոզի միջոցին ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ Սմեն. Խրիմեան Սրբազան հնորհակալութիւն յայտնեց առ Տիկին Մարիամ Ս. Մանուկեան որ նուիրած էր մէկ զոյգ քլոց, Խոսրով էֆ. Պէյլէրեանի որ մէկ սկիհ նուիրած էր, և Եղիա էֆ. Համբարձումեանի որ իւր ձեռօք շինած և նուիրած էր մէկ զոյգ բուրվառ։ Երեկոյին եւս Խաչվերացի արարողութիւնը կատարեց։ Կիրակի ցորեկ Թաշճեան Սարգիս էֆէնտի սեղան մը տուաւ ի պատիւ պատարագիչ Սրբազանին, որ շաբաթ ու կիրակի գիշեր հիւր եղաւ Յակոբեան Պաղտասար էֆէնտիին։

Մինաս էֆ. Զերազ բիւզանդեան միւսիմներու ճոխ հաւաքածոյ մը և ուրիշ կարեւոր հնութիւններ նուիրեց Ազգային Մատենադարանին։

Ազգ. Պատրիարքարանի Բարտուղար հանգուցեալ Միքայէլ Զէրազ էֆէնտիի յուղարկաւորութեան և թաղման հանդէսը կատարուեցաւ այս կիրակէ, մինչ օրէին, ի Մաքրի-Գիւղ։ Եկեղեցական դասէն ներկայ էին Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Ալէքսիճեան, Արժ. Յովհաննէս Ծ. վ. Արշարունի, Իգնատիոս Ծ. վ. Շիշէճեան և քահանայք։ Եկեղեցին լցուած էր բազմութեամբ ազգայնոց որոց մեծագոյն մասը կը կազմէին Մայրաքաղաքս բնակող պատուաւոր Ակնցիք, հայրենակիցք և ազգականք հանգուցելոյն։ Ներկայ էին նաև Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնն, և Մայր-եկեղեցւոյ նախորդ ու որդի Թաղական Խորհուրդք խմբովին, ըստ որում հանգուցեալը կը վարէր միանդամայն յիշեալ Թաղական Խորհրդոյ քարտուղարութեան պաշտօնը։

Գեր. Ալէքսիճեան Սրբազան հակիրճ և ազդու դամբանականաւ մը նկարագրեց հանգուցեալին պարկեշտ և աշխատասէր կեանքն և բազմամեայ արդիւնաւոր ծառայութիւններն իր պաշտօնին մէջ, և այս առթիւ խօսեցաւ ընդհանրապէս ազգային պաշտօնէից համեստ կացութեան ու անշուք վախճանին վրայ։

Յաւարտ արարողութեանց և դամբանականին, դագաղն հանդիսաւոր հանուելով եկեղեցիէն, փոխադրուեցաւ գիւղին դերեզմանատունը։ Դագաղին ծոպերը բռնած էին տասն երկու պաշտօնակիցք և ազգականք հանգուցելոյն։ առջեւէն կ'ընթանային Պատրիարքարանի կողմէ զրկուած երկու բարապանք։

Յետ թաղման, յուղարկաւորք դնացին ի տուն հանգուցելոյն, իրենց վշտակցութիւնն յայտնելու ողակիր մօրն ու այրւոյն։

Մեր երրորդ երեսին մէջ կը հրատարակենք Պարսից Շահին յիշատակի այցելութեան մանրամասն նկարագիրը։

ՄԱՍԻՍ

ԵՐԿՆԱԲԱԹԹԵՐ

Մասիսի սեպտ. 15 ի թիւն հրատարակուեցաւ, հետեւեալ պարունակութեամբ.

ԱՐՔԻԱՐ ԱՐՔԻՍԲԵԱՆ.	Ազգային գեղեցիկ.
ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ.	Ոգեւոր ոգիներու մասին շարադրութիւն մը։
ԱՐՔԻԱՐ ԱՐՔԻՍԲԵԱՆ.	Արարատ կիսամեան գրականութիւն.
ԹԵՒԱՆԻՈ.	Ներքին բառը (Բանաստեղծութիւն).
* * *	Պոռոիները.
ԳԵՂԱՄ	Լուսնակ գիշերով աղեղորդութիւն մը, (Մուղ)

Մասիս ձեռքէ կը ծախուի 40 փարայ։

Տարեկան բաժանորդագրութիւն է.

Պոլսոյ	համար մէկ մէճիտիէ	
Գաւառաց	»	» քառորդ ոսկի
Օտար երկրաց	»	վեց ֆրանք

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱՍՏԻՃԱՆԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՒՈՆՆԵՐ

Քէրպէլայի կառավարիչ անուանուեցաւ Հոռէյտայի Նախկին կառավարիչ Ճէլալ փաշա։

Բ. Դրան կայս. Դիւանատան առաջին քարտուղարի օգնական անուանուած է Բէճամի էֆէնտի, առաջին արձանագրիչ նոյն դիւանատան, որուն այս առթիւ Սանիյէի երկրորդատոհման տրուեցաւ։

Բէճամ էֆէնտիի յաջորդեց իւր օգնականն Իսմէթ պէյ։

Գոնեայի Սբարդա գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ իրաւագիտական վարժարանի շրջանաւարտներէն Շէհապէտտին պէյ։

Պրինդիզի (Իտալիա) օսմանեան հիւպատոս անուանուեցաւ Լա Հայլ օսմանեան դեսպանատան նախկին քարտուղար Բանեէլի Լոկատիս էֆէնտի։

Պելճիոյ Պրիւժ քաղաքին օսմանեան պատուակալ հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Պոմոն Տըմնիթ, որ ցարդ փոխանորդաբար կը վարէր այդ պաշտօնը։

— —

Սանիյէի երկրորդ ատոհման տրուեցաւ Եալթայի օսմանեան հիւպատոս Պահիր պէյի և Բ. Դրան կայս. Դիւանատան պաշտօնեաներէն Շիւքրի պէյի։

Սալոնիքի ասոհման՝ նոյն Դիւանատան քարտուղարներէն Համմի պէյի, Սպարապետի Դրան հաշուակալութեան քարտուղարներէն Եահեա էֆէնտիի, Ափրիկեան Տրիպոլոյ վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Քեամիլ էֆէնտիի, Ոստիկանութեան Դրան դիւանատան պաշտօնեայներէն Թէվֆիկ պէյի և նոյն պաշտօնատան քարտուղարներէն Մուհիտտին էֆէնտիի։

— —

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ գերմանական դեսպանատան խորհրդական Պ. Վինքլերի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ գերմանացի զինուորական ոպպ հաղարապետ Պ. Թէսթայի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Նապիլ լիի շրջակայ Դարատու դիւղախմբին միւտիր Բիհիմէ պէյի, Հիճազի զօրաբաժնին ուսման հաղիայթող Տրապիզոնցի Էմին էֆէնտիի և Ալբէռ Լաֆերոյ խմբագրապետ Պէտրոս էֆէնտիի։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտով երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

—Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ Քեամիլ պէյ երէկ ի Բ. Դուռն տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Աւստրիական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

— —

ԴՐԱՒԻ ԴՐՈՒՇԻՆ ԿԱԼՈՒՈՅՈՑ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ

Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է Նախարարաց Խորհրդոյ մէկ որոշումն, որով համաձայն Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայք պարտաւոր են։—

Ա. Երբ Վէհաբէթ Տէվլէթլու և կամ Պէյ Պէյ Վէճիյ եղջամակաւ և պաշտօնական ֆէրմանով դրաւ դրուած անշարժ կալուածոց վաճառումը խնդրուի պահանջատերաց կողմէ, և առ այս յիշեալ ֆէրմանները ներկայացուին, իրողութիւնը կանխաւ ազդարարել պարտաւորաց։

Բ. Եթէ պարտատերաք դատարանին դիմելով դործին յետաձգման համար մասնաւոր վճիռ մը չտանան, ֆէրմանի գործողութիւնն, առանց յապաղման, կատարել։

Գ. Իսկ եթէ պարտատերաք դատարանին դիմեն, սպասել վճռոյն։

Դ. Եւ վերջապէս եթէ վէհաբէթին ֆէրմանով միսխոնրդ եղող անձինք մերժեն իրենց պարտականութիւնը կատարել, հարկ եղած դատավարութենէն յետոյ պէտք եղած գործադրական միջոցներուն ձեռնարկել։

— —

ՈՌԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ

Աւստրեւհունդարիոյ դեսպանատունը ժամանակէ մը ի վեր ձեռնարկներ կ'ընէ ներքին գործոց նախարարութեան մօտ, որպէսզի Թրիէստէէն եկած ռումերու վրայ դրուած արդելքը վերցուի։ Այդ ռումեր խարդախեալ են և հետեւաբար հիստակար կը նկատուին։ Դեսպանատունը կը հարցնէ թէ մաքսային իշխանութիւնք ինչո՛ւ այս ալբոմները չեն ենթարկեր քիմիագիտաց քննութեան, ինչպէս կը տրամադրէ կանոնադրութիւնն և ինչպէս կը լինի ուրիշ երկրաց նմանօրինակ արտադրութեանց համար։

— —

ՕՍՄ. ՏՈՒՐՔԱՁԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ շաբաթ օր եղած կայսերական իրատէ մը Մէհմէտ Ալի պէյի արտօնութիւն կը շնորհէ Իզմիրի մէջ կառուցանելու բամբակեայ և բրդեայ կերպասներու գործարան մը, նոյն առանձնաշնորհումներով զորս ունի ի Պոլիս Սանգուցեալ Բէֆիզ պէյի տրուած մենաշնորհը։ Մաքրիզիւզի գործարանն այժմ աւարտելու մօտ ըլլալով, նոր գործարանն անուշադ սեղանաւորական խմբակ մը պիտի դնէ։

ԶԻՄԵՆԹՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸ

Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ա. Սանտիարն կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ըստացեր է ի Քիրէչ-Պուրնու չիմենտոյի գործարան մը հաստատելու։

— —

ՏԱՐԻՒՇԵԼՅԱԴԱ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Տարիւշելֆիագայի (որբանոց) այս տարուան շրջանաւարտներէ չորս երիտասարդք պաշտօնի պիտի կոչուին կայսերական Գանձուն նախարարութեան դիւանատանց մէջ։

— —

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ

Ի Պոլիս Հասէքիի հիւանդանոցին մէջ երեք կիներու ոտքերը, որք վերքերու պատճառաւ փտած էին, բժշկեալ միջոցաւ կորուած են։

Արդ, Վեհ. Սուլթանը, իմանալով զայս, իւրաքանչիւրին հինգ հարիւրական դրուշ շնորհած և միանդամայն հրամայած է հարիւր յիսունական դրուշ ամսեթոշակ յատկացնել։

— —

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐ

Իսկենտերունի մէջ Հնդկաստանէ եկող ուղեւորի մը վրայ Մէճիտիէի կեղծ դրամներ գտնուած եւ ըստ կուած են արքունի Փողերանոցն, ուր կատարուած քննութեամբ հաստատուեր է թէ այդ դրամներ օրինական ծանրութենէ պակաս կը կշռեն և իրենց բաղադրութիւնն է պղինձ, անագ, կապար, նիքել և այլն։ Այդ դրամներ պատրաստուած են կազապարներու միջոցաւ և արծաթազօծեալ են։

Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղած ամէն կողմ արդիլելու համար այդ կեղծ դրամներու շրջարերութիւնը։

— —

ՏՈՆՆԻ Ի ՋՄԻՐՆԻ

Զմիւռնիոյ մէջ բժշկաց յանձնաժողով մը կազմուած էր տոնին նկատմամբ քննութիւններ կատարելու և տեղեկագիր մը տալու համար։ Արդ, այդ յանձնաժողովով տուած է ընդարձակ տեղեկագիր մը, որով գլխաւորաբար յանձնարարած է մեծապէս ուշադրութիւն ընել տանկին ախտանիշներուն վրայ և ըստ այնմ տալ հարկ եղած դարմանները։ Տեղեկագիրը նոյնպէս կը յանձնարարէ ամէն ջանք ի գործ դնել որպէս զի հիւանդութեան սատակութիւնը մարմնոյն արտաքին կողմն ելնէ պալարներու միջոցաւ, աշխատիլ որ հիւանդը չի տկարանայ և վերջապէս ամէն խնամք տանի՝ երբ ախտանիշք սատկական և ուրիշ հիւանդութիւնք երեւան եղեն։

Աղն. Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեան Դատական նախարարութեան կողմէ իրեն յանձնուած պաշտօնով մը Պրուսա ուղեւորեցաւ ուր պիտի մնայ մէկ քանի շաբաթ։

— —

Կը լսենք թէ Մանուկեան Աղն. Սինեքերիմ էֆէնտիի որդի Արշակ էֆէնտի Մանուկեան Աղնքսանդրիոյ ռուսական հիւպատոսարանին երկրորդ քարտուղար անուանուած է։

Այտրնի կուսակալի օգնական Մէհմէտ էֆէնտի անցեալ երեքշաբթի օր իւր պաշտօնատեղին ժամանելով մեծ պատիւներով ընդունուեր է։

— Իզմիրի կուսակալութեան հրամանաւ մասնախումբ մը կազմուած է քննելու համար Զմիւռնիոյ կեդրոնական հաշուակալութեան հաշիւներն որոց մէջ խառնակութիւնք տեսնուած են։

Դ. Եւ վերջապէս եթէ վէհաբէթին ֆէվքէլէյով միսխոնրդ եղող անձինք մերժեն իրենց պարտականութիւնը կատարել, հարկ եղած դատավարութենէն յետոյ պէտք եղած գործադրական միջոցներուն ձեռնարկել։

— —

ՈՌԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐԸ

Աւստրեւհունդարիոյ դեսպանատունը ժամանակէ մը ի վեր ձեռնարկներ կ'ընէ ներքին գործոց նախարարութեան մօտ, որպէսզի Թրիէստէէն եկած ռումերու վրայ դրուած արդելքը վերցուի։ Այդ ռումեր խարդախեալ են և հետեւաբար հիստակար կը նկատուին։ Դեսպանատունը կը հարցնէ թէ մաքսային իշխանութիւնք ինչո՛ւ այս ալբոմները չեն ենթարկեր քիմիագիտաց քննութեան, ինչպէս կը տրամադրէ կանոնադրութիւնն և ինչպէս կը լինի ուրիշ երկրաց նմանօրինակ արտադրութեանց համար։

— —

ՕՍՄ. ՏՈՒՐՔԱՁԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ շաբաթ օր եղած կայսերական իրատէ մը Մէհմէտ Ալի պէյի արտօնութիւն կը շնորհէ Իզմիրի մէջ կառուցանելու բամբակեայ և բրդեայ կերպասներու գործարան մը, նոյն առանձնաշնորհումներով զորս ունի ի Պոլիս Սանգուցեալ Բէֆիզ պէյի տրուած մենաշնորհը։ Մաքրիզիւզի գործարանն այժմ աւարտելու մօտ ըլլալով, նոր գործարանն անուշադ սեղանաւորական խմբակ մը պիտի դնէ։

ԶԻՄԵՆԹՈՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸ

Անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ա. Սանտիարն կայս. կառավարութենէն արտօնութիւն ըստացեր է ի Քիրէչ-Պուրնու չիմենտոյի գործարան մը հաստատելու։

— —

ՏԱՐԻՒՇԵԼՅԱԴԱ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Տարիւշելֆիագայի (որբանոց) այս տարուան շրջանաւարտներէ չորս երիտասարդք պաշտօնի պիտի կոչուին կայսերական Գանձուն նախարարութեան դիւանատանց մէջ։

— —

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ

Ի Պոլիս Հասէքիի հիւանդանոցին մէջ երեք կիներու ոտքերը, որք վերքերու պատճառաւ փտած էին, բժշկեալ միջոցաւ կորուած են։

Արդ, Վեհ. Սուլթանը, իմանալով զայս, իւրաքանչիւրին հինգ հարիւրական դրուշ շնորհած և միանդամայն հրամայած է հարիւր յիսունական դրուշ ամսեթոշակ յատկացնել։

— —

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐ

Իսկենտերունի մէջ Հնդկաստանէ եկող ուղեւորի մը վրայ Մէճիտիէի կեղծ դրամներ գտնուած եւ ըստ կուած են արքունի Փողերանոցն, ուր կատարուած քննութեամբ հաստատուեր է թէ այդ դրամներ օրինական ծանրութենէ պակաս կը կշռեն և իրենց բաղադրութիւնն է պղինձ, անագ, կապար, նիքել և այլն։ Այդ դրամներ պատրաստուած են կազապարներու միջոցաւ և արծաթազօծեալ են։

Ներքին գործոց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղած ամէն կողմ արդիլելու համար այդ կեղծ դրամներու շրջարերութիւնը։

— —

ՏՈՆՆԻՆ Ի ՋՄԻՐՆԻՆ

Զմիւռնիոյ մէջ բժշկաց յանձնաժողով մը կազմուած էր տոնին նկատմամբ քննութիւններ կատարելու և տեղեկագիր մը տալու համար։ Արդ, այդ յանձնաժողովով տուած է ընդարձակ տեղեկագիր մը, որով գլխաւորաբար յանձնարարած է մեծապէս ուշադրութիւն ընել տանկին ախտանիշներուն վրայ և ըստ այնմ տալ հարկ եղած դարմանները։ Տեղեկագիրը նոյնպէս կը յանձնարարէ ամէն ջանք ի գործ դնել որպէս զի հիւանդութեան սատկութիւնը մարմնոյն արտաքին կողմն ելնէ պալարներու միջոցաւ, աշխատիլ որ հիւանդը չի տկարանայ և վերջապէս ամէն խնամք տանի՝ երբ ախտանիշք սատկական և ուրիշ հիւանդութիւնք երեւան եղեն։

Աղն. Յովհաննէս էֆէնտի Թորոսեան Դատական նախարարութեան կողմէ իրեն յանձնուած պաշտօնով մը Պրուսա ուղեւորեցաւ ուր պիտի մնայ մէկ քանի շաբաթ։

— —

Կը լսենք թէ Մանուկեան Աղն. Սինեքերիմ էֆէնտիի որդի Արշակ էֆէնտի Մանուկեան Աղնքսանդրիոյ ռուսական հիւպատոսարանին երկրորդ քարտուղար անուանուած է։

Այտրնի կուսակալի օգնական Մէհմէտ էֆէնտի անցեալ երեքշաբթի օր իւր պաշտօնատեղին ժամանելով մեծ պատիւներով ընդունուեր է։

— Իզմիրի կուսակալութեան հրամանաւ մասնախումբ մը կազմուած է քննելու համար Զմիւռնիոյ կեդրոնական հաշուակալութեան հաշիւներն որոց մէջ խառնակութիւնք տեսնուած են։

—Անցեալ ուրբաթ օր Այտրնի երկաթուղին Սէրայբէյրի մօտ գծէն ելնելով վագոնները չրջեր են։ Կ'ըսուի թէ վեց մարդիկ ծանրապէս վիրաւորուած են։

—Այտրնի նահանգին մէջ հանրային ապահովութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ է և աւազակութիւնք բոլորովին անհետացած են։ Այս առթիւ տեղւոյն ամերիկեան հիւպատոս Պ. Մաքրիտի խնդակցական գրով մը ամերիկեան ընտիր բէվոլվէր մը նուիրած է նահանգին ժանդարմաներու հրամանատար գնդապետ Հըզիզի պէյի։

—Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնը պիտի պատժէ այն թրքուհիներն որք, իսլամական օրինաց հակառակ, չեն ծածկեր իրենց երեսներն և հանրային վայրերու մէջ կը շրջին երեսաբաց։

—Այտրնի կուսակալութեան նախորդ օգնական Ալի Նէվքէթ փաշա, որ Պետական Խորհրդոյ անդամ անուանուած է, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Զմիւռնիայէն։

—Մասսուէի շոգենաւ մը երէկ ինն հարիւրի չափ նոր զինուորներ բերաւ զանազան նաւամատոյցներէ։

—Սկիւտարի մէջ Գրսքգլըի շրջակայքն երեւան եկած կեղծամոլութեան հիւանդութիւնն, ուսկից մէկ քանի տղաքներ մեռած էին, բոլորովին անհետացած է։

—Շաբաթի գիշեր ի Պոլիս Պահէճ Բաբու էֆէնտի էֆէնտի վաճառատան կից փոդոցին մէջ խառնակեալ կին մը գտնուելով փոխուած էր ձախ կողմէն ծանրապէս վիրաւորուած։ Թաղին գիշերապահը տեսնելով իսաց տուաւ ոստիկանութեան որ անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեց զնա։ Կինը, որ խօսելու անկարող էր, միայն կրցաւ ըսել թէ կառապան մը զարկած էր զինքը։ Ոստիկանութիւնը կասկածելով հասան անուն կառապան մը ձերբակալեց։

—Բ. Դրան հանդէպ գտնուած պարտէզներու յատուկ բանտին մէջ անցեալ գիշեր Ամէտ, Մահպուպ, Ամէտ, Մէհմէտ և Եորկի անուն մարդերն, որք դատարանի ծախուց և դրամական տուգանքի համար բանտարկուած էին, բանտին պատը ծակելով փախչիլ փորձեցին, սակայն պահապանք իմանալով արդիլեցին նոցա փախուստը։

—Կայս. հրամանաւ քաղաքային բըժշկական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն Ապտիւլլպագը, Իզզէթ, Ղալիպ եւ Աստուլլահ էֆէնտիք այսօր Փարիզ կ'ուղեւորին, ուր Ալֆորի վարժարանին մէջ անասնարուժութիւն պիտի ուսանին։

—Այս ուրբաթ օր Քալիքրատիայի և Պէյիւք Զէքմէճէի շրջակայքը ճիւնախառն անձրև տեղացած է։

—Կեսարիայէն կը գրեն թէ Ճէնկ կոչուած կաղերտներն ապրուստի մեծ միջոց մ'է տեղացեալ, մանաւանդ կանանց համար, որք օրական երեք չորս դրուշ կը չահին։ Ապրուստի հայթայթումը ածան ըլլալով ի կեսարիա, այդ օրականներ բաւական կը նկատուին։ Տարին երեսունեւոեսուն հինգ հազար ճիֆիմներ կը պատրաստուին և յանձնարարութիւնք օր օրի կ'աւելնան։

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ 301 տարւոյն գրուած զինուորք, իրենց ծառայութիւնն աւարտած ըլլալով, ազատ պիտի արձակուին։

—Երէկ ի Բարաքէյ նաւահանգստի վերատեսչութեան պաշտօնատան առջեւ 48 տարեկան հրէի մը դիակը գտնուեցաւ որ սպանուած և յետոյ ծովը նետուած էր։ Ոստիկանութիւնն իւր պատկանած հասարակութեան յանձնեց այդ դիակը։

—Տրապիզոնի լրագրոյն մէջ կը կարդնք թէ Մուսթաֆա անուն մարդ մը շրջակայ գիւղէ մը ի Տրապիզոն վերադարձած պահուն խոշոր օձ մը դէմը կ'ելնէ և վրան կը յարձակի։ Օձը մարդուն ոտքը կը խածնէ և կը պատրաստուի մարդուն փաթթուելով ոսկորները կոտրտել։ սակայն մարդն, որ մահու և կենաց մէջ կը տատանիր, դաշոյնով ծանրապէս կը վիրաւորէ օձին կոկորդը։ Օձը թէեւ կը փորձէ վրէժն առնուլ, սակայն չը կրնար և խոյս կուտայ։ Մուսթաֆա քաղաք երթալով անմիջապէս բժշկի կը դիմէ։ Այդ օձն երեք գրկաչափ երկայնութիւն և մարդու թեւի չափ հաստութիւն ունի եղեր։

—Եղեռնագատ ատենն չորսական տարուան շրջայակայ աշխատութեան դատապարտեց խոշոր Արթին, հացագործ Վանկէլ և Տիմիդրի անուն երեք չարագործներ որք ի Փոտը գիւղ տուներ կողոպտած էին։ Սոցա գողութիւնքդոյց երկու կիներ եւս երեքական տարւոյ շրջայակայ աշխատութեան դատապարտուեցան։

—Երէկ գիշեր ժամ երկուքին յԱգապ քարու ատաղձավաճառի մը խանութէն հրդեհ ծագելով, այդ խանութին ու երկու տուներ. այրեցան։ Այրած տուներու կից ուրիշ տուն մը փլցուեցաւ հրդեհի ընթացքը կասեցնելու համար։

—Ֆրանսական դեսպանուհի Մոնդէվիլլը կոմսուհին երէկ իրիկուն Փարիզ ուղեւորեցաւ Եւրոպական կառաքնումով։

—Դոսովայի նահանգին այս տարուան տասանորդի որոց հասոյթք մէկ միլիոն դրուշի առաւելութիւն մը ունեցած է բաղդատմամբ նախորդ տարիներուն։

—Ի Խագիւղ նաւամարտ Քէլէշ Գրիգոր շաբաթ առտու ինքզինքն Բեռուդի հետ կը հուռելով ծանրապէս վիրաւորեց զնա դաշոյնի հարուած մը տալով ձախ կողին։ Գրիգոր յետոյ ոստիկանութեան դիմելով իր ոճիրը խոստովանեցաւ և անմեղադրեցաւ։

—Ամասիոյ 9 ին Միթրովիցայէն Սկիւտար եկող երկաթուղւոյ կառախումբն երկու գիւղացի կիներ սպանած է իւր անիւներուն տակ։

—Անցեալ աւուր փոքրիկ պահուն Սև ծովու մէջ չորս փոքր առագաստանաւեր ցամաք նետուած են։

—Զմիւռնիոյ Թիրէ գաւառակն առաջին կարգի գայմագամութեանց կարգը դասուած է։

—Անցեալները մայրաքաղաքս բերուած Քրուբի երեք խոշոր թնդանօթներէ մին երէկ Տարտանել ղրկուեցաւ։

—Սպայակոյտի զօրապետներէն Ակեռ փաշա և Բ. Դրան խրատագիտաց օգնական Ճիվանեան Նշան էֆէնտի, որք մի քանի ամիս յառաջ ռուսական սահմանագլուխը ղրկուած էին, պաշտօնին ուարուած ըլլալով նախընթաց օրը Պոլիս վերադարձան կարծուին։

—Երէկ վարձու կառք մը Բ. Դրան Մեծ պողոտայէն արագութեամբ ի՛նչ պահուն Բ. Դրան մօտ չրջեցաւ, որովհետեւ անիւներն նոյն տեղը գտնու

Պանք տը Գոնս	»	»	7 8
Սօս. Շանժ է վալէօր	»	»	4 30
Թրամէյ	»	»	167 1/2
Բուէնէլի երկաթուղի	Ֆր.		72 25
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		— —
Բասմենթուղթ Լավրիսմի			119

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	դրմ.	...	100
20 Ֆրանքանոց	»	...	87 36
Անգլիական ոսկի	»	...	110 15
Իմպերիալ	»	...	90 10
Ռիբիվից	»	...	51 10
Ռուպլի թղթադրամ	»	...	8 75
» արծաթ	»	...	77 25
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	...	168
Վեցնոց	»	...	103 30
Հինգնոց	»	...	103 30
Մէթալիք	»	...	100
Թասֆիյէ	»	...	8 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 30 Սեպտեմբեր

Անգլ. քսնսոլիտ			97
Օսմ. » Սէրի Դ.			16 11/16
» » » Ա.			30
» » » Բ.			18 3/8
» » » Գ.			— —
Օթման 1871			— —
Փոխառութիւն 1877			101 1/2
Պանք Օթոման			11 13/16
Եգիպտական միացեալ (ինդիֆիյէ)			91 9/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)			104
Տայրա Սանիէ			83 1/2
Տօմնիպալ (փոխառ. Բօչիտ)			108 1/2
Հելլենական 5%			91 1/2
Մոնօքօլ »			77 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 26

Բարիզ, 30 Սեպտեմբեր ժամ 7 վայր. 20 բրնկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 1/2 %			86 47 1/2
» » 4 1/2 %			104 80
Օսմանեան քսնսոլիտ Սէրի Դ.			16 87
Սամանեան երկաթուղի			72 75
» Լեմիի բասենթուղթք			530
Պանք Օթոման			546 25
Գրեսի Լիոնէ			696 25
Իտալական Ռանթ 5 %			92 80
Հելլենական 5 %			465
Բրիօրիթէ Թիւրք			456 25
Եգիպտական միացեալ			463 75
Պանք տը Բարի			822 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ			367 50
Զէք Լոնդրայի վրայ			25 26 1/2
Սուէզի ջրանցք			2322 50

Միքայէլ Էֆէնտի Աշճեանի ի պէտս Ազգային վարժարանաց պատրաստած և Ուսումնական խորհուրդէ վաւերացեալ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ դասագիրքն որ ըստ ասենայնի յանձնարարելի գործ է, կը ծախսուի ամէն գրավաճառաց քով ի գին 5 դահեկան։

2—6

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Թիֆլիզի լրագրաց մէջ կը կարդանք.

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 30 օգոստոսի. — Երէկ երեկոյեան Սինոդի անդամ գերապատիւ Ներսէս և Մամբրէ եպիսկոպոսները, որոնք գնացել էին Երեւան պարսից Արեւելակողմեայ Նարէ-Էդդին Շահին ընդառաջ, վերադառնալով Էջմիածին զեկուցին Նորին Վեհափառութեանը, թէ վաղը կէսօրին Նորին Մեծութիւնը լինելու է Ս. Էջմիածին։

Այսօր, առաւօտեան մօտ ժամի 6-ին արդէն տեսնւում էին պատրաստութիւններ մեծ հիւրի ընդունելութեան համար։ Վեհարանի Բուրաստանի ծառերից կախուած էին դունաւոր և զանազան ձեւի լամպարներ ու հրավառութեան համար պատրաստած այլ և այլ կարգի կանթեղներ։ Կանաչագոյն ճիւղերի հետ մէկտեղ որպէս նոր ին ստեղներ զուարար և հեղիկ զեփիւռով փոքրիկում էին կարմիր ու կապոյտ, սպիտակ ու կարմիր դրօշակները։ Բնութիւնն էլ կարծես ուզում էր օժանդակ լինել Վեհ Հիւրընկալին՝ աւելի չքեղութիւն տալով տեսարանի բազմապիսութեանը, որովհետև արևի առաւօտեան ճառագայթներն ընկնելով ցօղատապ երփներանգ ծաղիկների բաղուութեան վրայ, մի հիասքանչ պատկեր էր ներկայանում մարդու առջեւ։

Ժամը 10-ին Նորին Վեհափառութիւնը էջնելով Ս. տաճարը, անձամբ կարդադրում էր ընդունելութեան եղանակը։ Սփռել էր տալիս կարմիր մահուդ, վրան ոսկեհուռ դիպակով զառով ծածկած, վանքի շէմքից սկսած մինչեւ ներսի պարսպի և Վեհարանի դռները։ Հոգեւորական դասը ս. Էջմիածնի ձեմարանի սաների հետ՝ ըստ դեռատաւորուած կանոնեցաւ արտաքին պարսպի դրան առջեւ և սպասում էր։ Ահա ժամը 11 1/2 եկաւ Նորին Մեծութիւնը 20 անձից բաղկացած հետեւորդներով, որոնց մէջ էին պարսից տէրութեան մեծ վեզիրը, Պետերբուրգի պարսից դեսպան Մահմուդ խանը և իւր առանձին բժիշկ ֆրանսիացի Տօլզան։ Ռուսաց գեներալ ադիւտանտ Պոպովը, գեներալ լեյտենանտ Բէկլէմիշովը, Երեւանի նահանգապետ Շալիկովը և շատ ուրիշ պաշտօնական անձեր Շահի հետ էին։ Երբ Նորին Մեծութիւնը դուրս եկաւ կառքից, խուռն բազմութիւնն ընդունեց Նրան կեցցէներով, և ինքը թագաւորը բարձրաստիճան հոգեւորականներին բարեւելով՝ անցաւ Վեհափառական ամպհովանու տակ, որ բռնած ունէին չորս աշակերտներ։ Ամպհովանու գլխի խաչը վեր էր՝ առած և տեղը ծածկած էր՝ մետաքսեայ կարմիր՝ ոսկեքանուած ծածկոյթով։ Կարմրազգեստ չալթիրները՝ ասատները ձեռքերին ամենից առաջ էին ընկած, նրանցից յետոյ կարգով կանգնած էին թեկն թեկի տուած ճեմարանի աշակերտները, որոնցից երգեցիկները հագած ունէին միանման սպիտակ դիպակէ ժամանակիկ, և ապա վարդապետներն ու եպիսկոպոսները Շահի առաջ ընկած գնում էին։ Թափորը խիստ չքեղ էր և գեղեցիկ։ Երգեցիկ խումբը գեղգեղում էր մի երգ, որ յօրինել էր ճեմարանի ուսուցիչ պ. Պալեանցը Նորին Մեծութեան ս. Էջմիածին գալու առթիւ, «Հնչեսցեն լարք» երգի եղանակով։ Ահա այդ երգի պատէնը։ որի իսկականը իբրև ուղերձ, սպիտակ աղալի վրայ սև տառերով գրուած յանձնեցին Մեծ Վէզիրին, սրա հետ ուղարկում եմ խմբագրութեանդ։ Ահա այդ ձօնը.

Ի Մեծափառ աւուր
Երկրորդ շնորհաւոր գալստեան
Արեւելակողմեայ Նասր-Էդդին Շահի
պարսից այցելութիւն Մայր Աթոռս
սրբոյ Էջմիածնի։

Շ է ր

Որ հաճեցար բարձր ըստ կամաց
Քոց այցելել այս վայրս,
Պատուել զայս յարկ ի Քո շնորհ,
Արփիափայլ Հիւրդ հզօր։

Հաճեաց ընդ այս առհաւատչեայ
Շուք՝ առ փառաւոր դուռնաքեայ,
Հաճեաց ընդ այս մեր սուղ պաշտօն,
Զոր Քեզ հանեմք մեք ի ձօն։

Հնչեսցէ՛ միշտ այս տուն Ուխտի
Շահն Շահիդ զեկ բարի։
Ցիշեսցեն միշտ և հրճուեսցին
Զմեծ անուանդ Նասր-Էդդին։

Միաբերան Բարձրելոյն
Ահա պարգեւեմք յօրհնութիւն։
Հրեշտակ բարի ռահանորդ
Շահն շահիդ առաջնորդ։

Անփոյթ և զերծ ի չարէ
Զքեզ ի գահդ հասուցէ։
Բեւ խնդասցէ Պարսկաստան
Բեւ հպատակ ազգ Հայկեան։

Վեհափառ Կաթողիկոսը ընդունեց Նորին Մեծութեանը վանքի դրան առաջ՝ զանգակատանը հետեւեալ խօսքերով։ «Օրհնեալ է վերին տեսչութիւնը, որ Քեզ, արքայ, ընդ ծով և ընդ ցամաք ուղեւորեց և անվնաս հասոյց այստեղ։ Եւ շնորհակալ եմ Քեզդ Մեծութիւնից, որ Քեր խոստման համաձայն հաճեցաք երկրորդ անգամ այցելել այս սրբավայրը։ Ցուսով եմ, ինչպէս որ չէք մոռացել մեզ, նոյնպէս էլ չմոռանաք անպակաս անել Քեր Վեհագոյն խնամատարութիւնը Քեր հպատակ հայերից՝ իմ սիրելի ժողովրդեան մի մասից։ Թերագոյն էակը թող ողջ և առողջ հասցնէ Քեզ Քեր Գահը, անսասան պահելով յաւիտեան»։ Իսկ Շահը բռնելով Վեհափառի ձեռքը՝ յայտնեց իւր խորին շնորհակալութիւնը, և այնպէս ձեռք ձեռքի տուած մտան ս. տաճարը, ուր թագաւորը երկրպագեց իշխան Սեղանի առաջ և կանգնեց այն տեղում մօտ, որ դրած էր իրեն համար՝ իւր տէրութեան դրօշով ու նշաններով զարդարած սիւռոցի վրայ։

Սկսեցաւ Օգոստափառ Կայսեր Ալեքսանդր Ալեքսանդրովչի անուանակոչութեան տօնի հանդիսակատարութիւնը։

Այս արարողութիւնից յետոյ հոգեւոր և մարմնաւոր պետերը ձեռք ձեռքի տուած մտան մասանց պահարանն և այդտեղից դուրս գալով ուղղակի եկան Վեհարան։ այստեղ Նորին Վեհափառութիւնը իւր մեծ Հիւրին տարաւ ծաղկեայ դահլիճը և հրաւիրեց բազմել հայրապետական նուիրական գահի վրայ։ Նորին Մեծութիւնը սոյն հրաւէրն ընդունեց և նշանացի արաւ, որ բազմութիւնը դուրս գայ։ Քիչ հանդստանալուց յետոյ հնչեց ճաշկերոյթի զանգակը։ Շահի համար պատրաստած էր առանձին սեղան, որին սպասաւորում էին չալթիրները՝ Նրա սպասաւորի հետ։ Իսկ Վեհափառ Կաթողիկոսը նստել էր սեղան 8 բարձրաստիճան անձերի հետ, որոնց թւում էին Պարսից մեծ վեզիրը, ռուսաց գեներալ Պոպովը, Երեւանի նահանգապետ Շալիկովը։ Նաեւ պատրաստած էր սեղան մեծ ընդունարանում 40 մարդու համար և ուրիշ երկու տեղ էլ սեղան էր դրուել սարերին պաշտօնեաների և սպասաւորների համար։

Նախաճաշիկի ժամանակ Վեհափառ Հայրապետը առաջարկեց Նորին կայսերական Մեծութիւն Ալէքսանդր Ալէքսանդրովչի կենացը՝ օրհնելով Նրա անուանակոչութեան տօնը եւ ապա անմիջապէս բարեհաճեցաւ և իւր մեծաղօր Հիւրի կենացը։ Այդ կենաց բաժակներն էլ մեծ ոգեւորութեամբ էին պարպւում ամենի կողմից։ Նոյն միջոցին գեներալ ադիւտանտ Պոպովի առաջարկութեամբ խմեցին Նորին Վեհափառութեան կենացը։

Ժամը 3 ին, դեռ նոր էր վերջացրել սեղանը, պ. Պոպովի զեկոյց Հայրապետին, թէ գնալու ժամն է։ Շահը մի քանի տեղեկութիւններ հարցնելուց յետոյ ս. Էջմիածնի վանքի հնութեան և Ուշ-Քիլիսայ (երեք եկեղեցի) անուանելու մասին, շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհափառին։ Երկու պետերը միասին ինքն Վեհարանից։ Հայրապետը առաջնորդեց Նորին Մեծութեան մինչեւ Վեհարանի դարպասը, ուրտեղ կրկին յայտնելով վերջին շնորհակալութիւնը, պարսից Շահը մեկնեցաւ ս. Էջմիածնից դէպի Երեւան իւր բոլոր ուղեկիցներով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Կարեւոր հրահանգք առ ժողովուրդն, որպէս զի գիտնայ ինքզինքն պաշտպանել ընդդէմ զնդախտի։

Ախտաբանական գիտութեան ներկայ վիճակին մէջ գուցէ դիւրին է հասկնալ ընդհանրապէս գնդակաձեւ ախտային մի արտադրութիւն որ նախ կարծր ըլլալով հետզհետէ կը կակղնայ և թարախային վիճակ մը կ'առնու։

Այս գնդակները ծնունդ կ'առնուն զանազան ճանապարհներով մեր մարմնոյն մէջ մտած մանրէներէն (microbe, գերմ.), և յառաջ կը բերեն այն հիւանդութիւնն զոր այսօր կը կոչենք գնդախտ (tuberculose), տանկ. գերեն, և ըստ հնաւանդ սովորութեան, թոքախտ կամ վերեմ։ Բայց թոքախտ և վերեմ բառերն հիւանդութեան անուններ չեն, որովհետեւ թոքախտը թոքերու (ոչ ցիլեր) հիւանդութիւն ըսել է և տանկերէն վերեմ բառն ալ հիւծիլ, մաշիլ կը նշանակէ, որ գնդախտին վերջին շրջանին մէջ տեղի կ'ունենայ։

Քանի որ գնդախտի մանրէները կրնան շատ մը ճամբայներով մեր մարմնոյն մէջ մտնել, հետեւաբար թոքերէ զատ մեր ներքին և արտաքին գործարաններն ալ, թէեւ թոքերէն նուազ յաճախ, կրնան գնդախտէ վարակիլ և յառաջ բերել թոքային գնդախտին (ոչ ցիլեր վերեմ) չափ վտանգաւոր հիւանդութիւններ։

Նախնեաց շատ մը հիւանդութիւններն, ինչպէս են կարգ մը թարնչքեր (պարբոսթ-ցիլեռներէն), «օռաֆ ջիպա», «օռաֆ և ելիֆ ենէ, ուրուճա», «իրիֆ ալաբ ելեկինճի» եւ. եւ. այսօր, ինչպէս հետեւեալ հրահանգներուն մէջ պիտի տեսնենք, մեզի համար կծկաց, որովայնի ներքին թաղանթի (péritaine), ծնդաց, ուղեղաց, միզամանի եւ. գնդախտեր են և ըստ այնմ կը դարմանուին։

Գիտութեան հրաշալի գիւտերուն շնորհը (հեռաձայն, ձայնագիր, եւ.) թէեւ զմեզ կ'ուրախացնեն, բայց երբեմն ալ զմեզ կը տրտմեցնեն, որովհետեւ օր ըստ օրէ մեր պարզ և անվնաս ճանչցած հիւանդութեանց մէջ սոսկալի և արիւնարբու թշնամիներ, այսինքն գնդախտի միքրոպներ գտնուիլ սկսած է։ որո՞ւ մտքէ կ'անցնէր թէ 15 տարի յառաջ ծունկի պարզ ուռեցք ըսածնուս այսօր ծունկի գնդախտ (գէր վերեմ) պիտի ըսենք։—որո՞ւ մտքէն կ'անցնէր թէ ժամանակին պէյ ֆէ. ֆէ (hydrocéphalie) ըսածնուս այսօր պէյ ֆէրեմ պիտի ըսենք, յորմէ, ինչպէս ուրիշ առթիւ ըսած եմք, տարին բազմաթիւ աղջիկ կը մեռնին ի Կ. Պոլիս, չատ անգամ, աւա՜ղ միմիայն ծնողաց տգիտութեան պատճառաւ։ Բայց այսօր այս ամենն ճշմարտութիւն է, գիտութիւնն այս մասին իւր վերջին և անդառնալի վճիռը տուած է։

Հետեւեալ առ ժողովուրդն ուղղեալ հրահանգները խղճմտօրէն ի գործ դնողք ոչ միայն թոքային գնդախտէ զերծ պիտի մնան, այլ և շատ մը գործարանց գընդախտէ։

Այս հրահանգները գնդախտի տարածման առաջքն առնելու և զայն բուժելու համար անցեալ տարի Բարիզի մէջ գումարուած համաժողովին մնայուն յանձնաժողովին կողմանէ խմբագրուած են, յանձնաժողով որ բաղկացեալ է նշանաւոր ակադեմականներէ, ուսուցիչներէ և անասնաբոյժներէ։ բաց ասած, սոյն հրահանգները կրկին անգամ քննուած, հաստատուած և ընդունուած են Բարիզի բժշկական համալսարանի մի քանի բարձրաստիճան ուսուցիչներէ, որք են Պուշառ, Պըռուռառտէլ, Բօթիէն, Բռուստ։

ՀՐԱՀԱՆԳ Ա.

Գնդախտն այն հիւանդութիւնն է որ բոլոր հիւանդութիւններէ աւելի զոհ կը տանի քաղաքաց և մինչեւ իսկ երբեմն գիւղերու մէջ։

1884 տարին պատահմամբ իրրեւ օրինակ առնելով, Բարիզի մէջ 56.970 անձինք մեռած են, որոց իրր 15.000 այսինքն մէկ քառորդէն աւելին գնդախտէ մեռած են (1)։

Եթէ գնդախտաւորներն այսչափ շատ են, պատճառն այն է որ, հասարակութեան կարծածին պէս մի միայն թոքերը չեն որ գնդախտէ կը վարակին։

Բժիշկները թոքային գնդախտէ զատ շատ մը ուրիշ հիւանդութիւններ գնդախտային կը նկատեն։ Արդարեւ շատ ցընդատապ (կեցյաա Ռեվաշէլէ), հարբուխ, լանջաթաղանթատապ («ուլլէֆա»), խողխող («բրոնշ»), ազեատապ («պուզբաա էնֆլիռենզէ»), երկարատեւ խղխղթք («օռաֆ ջիպա»), մղնատապ (պէյնի էնֆլիռենզէ), ոսկերաց և յօդուածոց ուռեցքներ, և այլն։ Թոքային գնդախտի չափ գնդախտային սոսկալի հիւանդութիւններ են։

ՀՐ. Բ.

Գնդախտը մակարոյծ (parasitaire), ժառանգաւոր, տարախտիկ և փոխանցելի հիւանդութիւն մ'է միքրոպէ մը յառաջ եկած—որ է Բոխի Պասիլը։ Այս միքրոպը մեր մարմնոյ մէջ կը մտնայ մարսողական խողովակէն կերակուրներու հետ, շնչառութեան խողովակէն ներշնչելով օդին հետ, մորթէն և լորձնաթաղանթէն երբ սոցա վրայ սկրթուք, խայթուած, վերք կամ կեղ մը գտնուի։

Մի քանի հիւանդութիւններ, ինչպէս են հարսանիք, վարդախտ, երկարատեւ ցնդատապ, թոքատապ, ինչպէս նաեւ շաքարախտ, գինեմոլութիւնէ, գաղղիական ախտ, և այլն յառաջ եկած մի քանի կազմական վիճակներ գնդախտն վարակուելու տրամադիր կ'ընեն զմարդ։

Գնդախտն պատճառը ծանօթ ըլլալով իւր սերմին դէմ պաշտպանուելու համար ձեռք առնուած զգուշութիւնները կարող են նորա ծաւալումը արգիլել։

Քաղաքական օրինակ մ'ունինք ժանտատենդին (թիֆոյը հիւմմա) դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն յառաջ բերած արդեանց մէջ։ ժանտատենդի համաճարակը սկսած է նուազիլ այն քաղաքներուն մէջ, ուր պէտք եղած միջոցը ձեռք առնուած է հիւանդաց կղզիանքն ըմպելի ջրոց հետ չխառնելու համար (2)։

ՀՐ. Գ.

Գնդախտի օրդը կրնայ գտնուիլ մարդուս սննդեան համար գործածուած կենդանեաց (եղն, մանաւանդ կով, նապատակ, հաւք) կթին, մսին և արեան մէջ։

Հում միսը, քիչ եփուած միսը, արիւնը պէտք է արգելուլ, ըստ որում կրնան գնդախտի ողջ սերմեր պարունակել։ կաթը մեւեանոյն պատճառաւ պէտք է եփուած գործածել։

ՀՐ. Դ.

Կաթէն յառաջ եկած վտանգներու պատճառաւ, մատաղ տղայք, որ շատ գիւրաւ կրնան գնդախտէ վարակիլ, իւր բոլոր ձեւերով (որովհետեւ ամեն տարի Բարիզի մէջ 2000էն աւելի 2 տարեկանէն վար տղայք կը մեռնին գնդախտէ (3)), մանաւորապէս մարդ և սննդատուաց ուշադրութիւնը պէտք է դրաւեն։

Ամենէն խելացութիւնն է մանուկն առողջ կնոջ կաթով սնուցանել։

Գնդախտաւոր մայրը պէտք չէ որ իւր զաւակը սնուցանէ։ պէտք է զայն յանձնել գիւղարնակ առողջ սնոտուի մը, ըստ որում գիւղն առողջապահական լաւագոյն պայմաններու հետ քաղաքներէն աւելի զերծ է նաեւ գնդախտի վարակման վտանգներէն։

Այսպէս մեծցած մանուկը գնդախտէ զերծ մնալու մեծ հաւանականութիւն ունի։

Եթէ սոնոքով կաթնատուութիւնն անկարելի ըլլայ և հարկ ըլլայ կովու կաթով սնուցանել, այս կաթն ի՛նչ եղանակաւ ալ որ տրուի, ծծակով, գդալով կամ փոքր ամանով, պէտք է միշտ եփուած ըլլայ։

Իշու և այծի չեփուած կաթը շատ քիչ վտանգաւոր է։

ՀՐ. Ե.

Քանի որ մատվաճառաց ծախած միսերը առողջութեան ամէն երեւոյթ ունենալով հանդերձ, կրնան թոքախտաւոր ըլլալ, հասարակութիւնը իւր օգտին համար պէտք է ապահով ըլլայ թէ, մեր մասին օրէնքին պահանջած քննութիւնը պատշաճապէս և ամենուրեք ի գործ կը դրուի (4)։

Գնդախտաւոր կենդանեաց մսին վրայ տանդներէն զերծ մնալու բացարձակապէս ապահով միջոցն է մսին մէջն ու վրան աղէկ մը եփել։ աղէկ մը խորոված կամ եփուած միսերը միայն անվտանգ են։

ՀՐ. Զ.

Միւս կողմէ, ըստ որում գնդախտին սերմը կրնայ գնդախտաւոր մարդէն առողջ մարդու մը փոխանցիլ թուքով, թարախով, չորցած լորձունքով և բոլոր այն առարկայներով որոց վրայ գնդախտային փոշիներ կրնան գտնուիլ, գնդախտին փոխանցումենէ զերծ մնալու համար պէտք է՝

1. Գիտնալ թէ գնդախտաւորաց թուքը գնդախտի փոխանցման ամենասոսկալի միջոցն ըլլալով, հանրային վտանգ կայ զանոնք գետնի, գորգի, վարագոյրներու, անձեռոցներու, թաշկինակներու, սանտներու և վերմակներու վրայ թափելու մէջ։

2. Հետեւաբար աղէկ համոզուիլ որ թաքամաներու գործածութիւնը միշտ եւ ամենուրեք պարտաւորիչ ըլլայ (5)։

(1) Թէ եւ Կ. Պոլսոյ մէջ գնդախտէ մեռնողներուն վիճակագիրը չ'ունիմք, բայց եթէ մեր հակառողջապահական վիճակը այսպէս շարունակէ, եթէ արուեստական, չինծու և մահաբոյր ոգելից ըմպելեաց շարաշար և ընդհանուր գործածութիւնն այսպէս ընդհանրանայ, և նոցա վրայ առնաչառ հսկողութիւն մ'ի գործ չ'դրուի, և առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, եթէ մեր երկրին մէջ ամուսնութեանց ամենաանբաւաւոր եղանակներն ու օրէնքներն այսպէս շարունակեն, այսինքն եթէ մէկ կողմէ չափազանցութիւն և զեղծում և միւս կողմէ սեղմում և զրկում չ'անհետանան, եւ. եւ. և հետեւաբար մեր բարոյական վիճակը այսպէս յետնեալ մընայ, եթէ՝ տես ապագայ սերդեան։ կըրնամք ըսել թէ Կ. Պոլսոյ մէջ (ի բաց առեալ հանճարակ ախտերը) գնդախտէ մեռնողներուն թիւը բոլոր մեռնողներուն թուոյն կէսին պիտի հաւասարի։

(2) Գիտեմք թէ ժանտատենդն ալ իւր միքրոպը ունի և կը գտնուի հիւանդին կղկղանքին մէջ։

(3) Կ. Պոլիս կրնայ այս մասին մրցիլ Բարիզի հետ, որովհետեւ ատ այս գաստակին մէջ մեռեալ տղայոց երկու երրորդը գնդախտէ կը մեռնին։

(4) Փափաքելի է որ Կ. Պոլսոյ և համայն Թուրքիոյ մէջ, ատեն ատեն իրդործ դրուած պարբերական քննութիւններէն զատ, ամենօրեայ քննութիւններ կատարուին սպանդանոցներու և մսավաճառանոցներու մէջ։ բայց աւելի բանաւորն է վարպետ անասնաբոյժի մը քննութեան բովէն չանցած մսին վաճառումն չթոյլատրել, ինչպէս կը լինի Եւրոպիոյ և ուրիշ տէրութեանց մէջ։

(5) Բան մը որ Կ. Պոլսոյ մէջ քիչ անգամ կը տեսնուի, ինչպէս որ ուրիշ առթիւ գրուցած եմք, ոչ միայն յայտնի թուքային գնդախտաւորաց անհրաժեշտ է այս պատուէր, այլ և անոնց համար որք երկարատեւ հազ ունենալով, շատ անգամ կուրծքի պարզ հարբուխ մ'ունենալ կը կարծեն, մինչդեռ խղճամիտ բժշկի մը համար յայտնապէս գնդախտաւոր են։

Թաքամանները պէտք է միշտ կրակի վրայ թափել, և մաքրել զանոնք եռացած ջրով։ երբէք պէտք չէ զանոնք թափել աղբերու (կիսպրէ) վրայ, պարտէզներու մէջ ուր կրնան գնդախտաւորել հաւերը, ոչ ալ ճեմիչներ, ու մէջ։

3. Զգուշակել գնդախտաւորաց անկողնոյն մէջ, մանաւանդ երբէք հոն չպառկեցնել մատաղ մանուկները։

4. Իրր գնդախտի տրամադրեալ անձինք գնդախտաւորաց բնակած վայրերէն հեռացնել զանոնք, որք գնդախտաւոր ծնողքէ են սերեալ կամ հարանիթ, վարդախտ, թոքատապ, յամախադէպ ցընդատապ, կամ շաքարախտ, և այլն են ունեցած։

5. Գնդախտաւորներէ գործածուած նիւթեր (ձերմակեղէն, անկողինք, հանդերձք, արդուզարդի առարկայ, կաբասի, խաղալիկ), ջերմատնեակի (étuve), եռացման, ծծմբային շոգւոյ, կրաներկի միջոցաւ առանց նախապէս մաքրելու պէտք չէ գործածել։

6. Պանդոկներու, կահաւորեալ տանց մէջ այնպիսի սենեակներ յատկացնել գընդախտաւորաց, որ նոցա մեկնելէն յետոյ դիւրին ըլլայ զանոնք մաքրել։ լաւ է որ այս սենեակները վարագոյր, գորգ չունենան, պատերը՝ կրով ներկուած եւ տախտակամածը եռացեալ կաւատի իւղով (պէզր եաղը) օծուած ըլլան։

Հայարակութիւնը մեծ շահ ունի նախընտրելով այն պանդոկներն որոց մէջ վերոյիշեալ ամենաանհրաժեշտ առողջապահական զգուշութիւնք եւ կանոնեսման միջոցներն ի գործ կը դրուին։

ՏՐԹՐ. Բ. ՄԻՆԷՃԵԱՆ

13 Սեպտ. 1889
Դատը-Գիւղ

ՏՈՒԹ. ՄԻՍԱՔ ԷՖ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ գաւառաց մէջ շատ տարիներ քաղաքային բժշկութեան պաշտօնն յաջողապէս վարելէ յետոյ, այժմ Գ. Պոլիս հաստատուած է, և իւր բնակարանն (ի Վլանկա, Ցուռնաց Ս. Թորոս եկեղեցւոյ կից) հիւանդներ կ'ընդունի ձրիապէս՝ շորեքշաբթի արտաքին հիւանդութեանց համար, և շաբաթ օր ներքին հիւանդութեանց համար, ժամ 1-5։ Վկայեալ տղքաս հիւանդաց վրայ վիրաբուժական գործողութիւններն ևս ձրի կը կատարէ։ Շաբթուն միւս օրերը մինչեւ ժամ 6 հիւանդ կ'ընդունի, մասնաւորապէս ծնդական գործարանաց հիւանդութիւնք, մանկաբարձութիւն, և վիրաբուժական գործողութիւնք։—քարահանութիւն, խեղաբուժութիւն, լուսնոտութիւն, եւն. որոց վրայ յատուկ փորձառութիւն ունի։

768 8—20

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԿԻ

Արանց, կանանց եւ տղայոց հագար

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

Մ. ՄԱՐԻԱՆՑ

Ղալաթիա, Եէր պիթը ճամիսի գարանթինա փողոց, թիւ 12
և Ի Պոլիս, Ֆինճանճըլար Եօգուշու թիւ 20
Արեւելեան Շուկայ.

Սոյն նորահաստատ վաճառատան մէջ յոյժ ընտիր հաստատուն կօշիկներ սովորականէն շատ աւելի ժան դներով կը ծախսուին, զորս գործածողք յոյժ գոհ պիտի մնան, ստանալով այնքան դիւրագին և լաւագոյն ապրանքներ։

756 12—15

ՍԴՈՂԻ ՄՕՌԻՒ ՉԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք Ազգ և Պոլսոյ,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Ազգի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլության և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դեպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանճարեղ և յաջող պատրաստութիւնը մինչեւ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղին և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԻԼԱՆ

Գասը գարիէսինտ ճաֆիէր Աղա մահալէսինտ Բէշթիմալէը զօգաղլնտա մէջ-թէպ իթիսալինտ պէշ օտալը վէ օն ալթը նումէրօլը պիր պալ ալնչալ միլք խանէ վէրէսէյէ պատէլինթիալ իւսկիւտար մէհքէմէսի չէրկէսի մարիֆէթի ելէ լէտէլիպպէյտէ իբքի եիւզ իբքի լիրատա թիալիպի էօհտէսինտէ պուլունաղընտան գէյատէյէ թիալիպ օլանլարդն պիր հաֆթայա գատար մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթի ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 1889 814
Նօ. 9 1—3

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Էրզադը ումումիյէ անպարը իչիւն իբքի նէվ ֆասուլէա իլէ նօհուսդն միւնադասասրնա պաշլանմաղընտան թալիպ օլանլարդն բազար վէ չարշէնպիհ կիւնլերի Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 305
314 1—3

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԷԻ ԹԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Հուպուպաթ անպարը իչիւն ալընամադ սամանդն գարարը գաթիսի իլլուլը ըումինն եիրմինճի չարշէնպիհ կիւնիւ վիրիլէճէկիւնէն թալիպ օլանլարդն եէվմի մէգբիւրսդ սամթ ալ թըստան նիհայէթի սէքիզէ դատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 306
315 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Իզմիտ ֆապրիգայի հիւմայունի իչուն մէգգէյի միւնադասասա օլան եիւզ էլլի պինէն իբքի եիւզ պին քիլլայա գատար քիրլու գէրգամ գէվրրճէդ ըումէլի եամիդրնդն պէհէր քիլլօսը ալթը զրուշ եիրմի իւչ փարայա թալիպի էօհտէսինէ օլուպ իլլուլն եիրմինճի չարշէնպիհ կիւնի սամթ օնտա դարարատասէսի քէչիտէ օլունաճաղընտան իթիսաբնա վէ եիրմի պիրինճի փէնչէնպիհ կիւնի սամթ օնտա գատար եիւզտէ պէշ թէնզիլամթը գապուլ իլէ մէգբիւր սամթատա իհսէյի գաթիյէսի իճրա իտիլէճէկիւնէն օլ վէճհէյլէ թէնզիլամթա բաղիպ օլանլարդն մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթի ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

16 իլլուլ 1889 814
Նօ. 9 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Իչիւնճիւ օրտուի հիւմայուն իչուն եիրմի պէշ պին իբքի եիւզ օն չիֆթ լիվատիչ իտալի եիւն չօրասդն պէհէր չիֆթի տէօրթ զուրուշա վէ մանանիա ալթընճը ֆբրդա իչիւն պազարկեահ իտալի օն պէշ պին պէշ եիւզ չիֆթ եիւն չօրասդն պէհէր չիֆթի տէօրթ զուչուշա վէ պէշնճի օրտուի հիւմայուն իչուն օն սէքիզ պին պէշ եիւզտէն եիրմի իբքի պին չիֆթէ գատար պիրինճի լիվատիճ չօրասդնդն պէհէր չիֆթի պէշ զուրուշ օն բաբայա թալիպլերի էօհտէսինտէ օլուպ թարիխը իլանտէն իթիսարէն նիհայէթի օն պէշ կիւն իտիսամնա գատար միւնադասալերինտէ տէվամ իտիլէճէկինտէն իթիսաբնա թալիպ օլանլարդն մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 իլլուլ 1889 815
Նօ. 10 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Բէօրբիւլի մէվզբինտէ պուլունան ասաքիրի չահանէ իչուն միւպարեա օ-լունմադ իւզրէ մահալինճէ մէվզբի միւնադասասա պուլունան էրզադդն պուրատա իթիսաբնա թալիպ օլանլարդն պիր հաֆթայա գատար մադամ Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

14 իլլուլ 1889 813
Նօ. 8 3—3

ԲԱՑՈՒՄՆ
ՄԱՅԵՐԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ
Ի ՊՈԼԻՍ—ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽՔ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԸԲԸԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ոսկի՝ պը շուկ Ի սոպոյով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՌԻՆԻ, Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիպոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք Ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱՐԼԻ ԵՒ ՀԻՐՋԼԻ. 443

ՖԻԼՔՕՎԼԻՍԻՆ ԿԸԷՍԻ

ԾՈՎԱՓԻՆ ՏՈՒՆԿԵՐԻ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ ՕՇԱՐԱԿ

Մորիւ ձկան իւղին փոխան, ապդեցիկ դեղ մըն է այս ֆիլոֆլինքիը և այնչափ ախորժահամ է որքան միւսը նողկալի։

Ֆիլոֆլինքին կրնէին յաջողութեամբ կը գործածուի ՏՂԱՅՈՑ սարքերական հիւանդութեանց մէջ։ 444

ԼԸ ԲԼՈՏՐԻԷԼ և ԸՆԿ. LE PERDRIEL & Cº. Ի ԲԱՐԻԶ և Դեղարանաց մէջ։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ոչ և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԳԱՆԱԳՈՑՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ համ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեւեր կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պլոկիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բընտիզով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցնել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը։ Թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չոր լանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չեղլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամ բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածելու։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն դէմքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով, ապա գլուխն քսելու է այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջուած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՐՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վաղչտոս, Պահպանողին քով, կայսրան Ղալաթիա-Նիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 77

ԹԱՐԻՄ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ. Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հաւաքին էր Փր.	36,699,959,12·
Ամրողջութիւն ապահովեալ գումարաց »	408,448,921,35·

Ապահովագրել ուզող անձինք մտնուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն %,28 չափ կ'իրենն։

Ապահովագրեալ ուզող անձինք կրնան պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % չափ կ'իրենն։

ԹԱՐԻՄԻ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մտնուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 266 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդներուն [illegible] վելու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և [illegible] ուն կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտքը) Օրինակ։

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի առնայ, առկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298·30 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտի համար ապահովագրելոց շահուցման եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34·12 % և 41 ½ %։ Ամբողջ ապահովագրեալ 1000 ֆրանքին վրայ, 415 ֆրանքի չափ բաժին ստացած են վերջին բաշխումէն։

Ջնջին մրցանակի մը միջոցաւ, կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած դումարն ի, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդ. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՈՆՏԻ։ Գրասենեակը, Թիւնելի հրապարակ, առուն Մայերի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 44

ՄԱՏԷՍՈՒ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԱՀԼԻՄԲԱՅՈՒԹԵՆՈՅ ՄԱՔՍ. ԹՈՐԻԴՈՒՐ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ներկայ ընկած մազերուն գոյն, վերին ու գեղկուտայ։ Կը նորոգէ անոր կիանքը, ոյժը և ամառումը։ Դէլիու թեւիր շուտ մը անելոյի կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Եւդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մորուքնուն մազերիրենց բնականգոյնին գարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։

Ներկ չէ, և ամենէն գեան մը չքներ։ Թէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենդանի մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր Դ'ԷՆ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆ Հանրաբանական Ներկ նորոգիչն։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Փարիզ ու Նիւ Եորք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անոյշ իւղագործներու և անդրեղանի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի ամ. և Ն. Քանքիք եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Իսմիսի Քարուանսարայ, Ղալաթիա, Գեւորք Քարարքի 93 և 97. Քիչիքեան դրաց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 51 Եէնի Ճամի և 163 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրլի քով Մեծ փողոց թիւ 423։ 61

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԳԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ՝ 4,000,000, Վճարեալ ֆոնտներն իրր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմատիէ փողոց, Թիւ 2, Հերէմեան խան, Գամոնտոյի Պանդային դիմաց։

186 Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ՄԱՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերփուլ և Մէնչեսթրի Գոլ- [illegible] ընդհանուր

Անուանք	Թոնոց	Անուանք	Թոնոց
Քանորուս	4200	Ոֆինքս	[illegible]
Ֆերոս	4000	Օսպրին	[illegible]
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	[illegible]
Սէսսոդրիս	3250	Թէրա	[illegible]
Թիպպ	3250	Լօգիւս	[illegible]
Մակասլա	3250	Օլինտա	[illegible]
Մարիոթիս	3250	Սէսիլ	[illegible]

Բէյրութ շոգենաւը, նաւապետ Ֆաղրիսոն, սեպտեմբեր 21|3 հոկտեմբեր Լիվերփուլ [illegible] ի՛սպասուի ընդհանուր վաճառքի։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուսթոլ խան

ՀԼՕՅՍ ՄԱՍ և ԸՆԿ.

276 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերփուլ

Ագրանտարէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐԻՆ

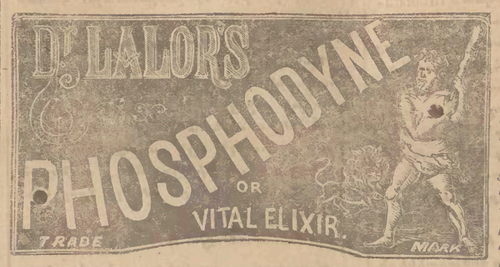

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ՈՑԻ ԿԱՐՈՂ

ՅՈՍԵՖՈՒԻՆ ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին լսան եւ հինգ տարուան մէջ տպագրուած է Է թէ այս դեղը ՅՈՍԵՖՈՒԱՆՆ ՄԵԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ յարդ գտնուած է, կատարեալապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստին յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարում։

Դը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ օրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամունդ հիւանդութիւններն; արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը։ Կէ կասեցունէ կենսական ոյժերու ո եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սաղ հիւանդանց մէջ այս դեղն ազդեցութիւնն անմիջական և մեծագոյն է. Մեկնումդութեան զգացումներն եւ սխտանիչք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական նիւթարարական տարրը, ֆոսֆորը, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հուժկու եւ առոյգ առողջութիւն մը։ այնպէս որ կարծիք է բոլոր պարականութիւններու կատարել գտատնութեամբ եւ զոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զսպ եւ կը ճոնչնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ կուտայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մասուրական կարողութեանց նշանաւոր յաւելումն եւ կորութեան եւ բարդութեան զգացումն մը այդ վարուութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կորուսած էր։ Մարդոյութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Ուժեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս ի կատարուի։ Գիշերը կը լինի հանգարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մարմնը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մաղերը այլ կ'սուսանան։

Ջղային սաղ առաջ նմանութիւններն են։ Ֆոսֆոր Լալորի ճշմարիտ ֆոսֆոտինը պարունակեալ է այն ամեն շիշերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն որ բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London. [illegible] գրոշմուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է [illegible]

Կեծարանակ եւ փոքր-քանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Յունաստանի ներկայացուցչին քով,

79 Մ. ԷՍՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վաղչտոս, պահպանողին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 97

DRAGÉES de Fer Rabuteau

Lauréat de l'Institut de France. — Prix de Thérapeutique.

L'Emploi en médecine du **Fer Rabuteau** est basé sur la science.

Les **Véritables Dragées de Fer Rabuteau** sont recommandées dans les cas de *Chlorose, Anémie, Pâles Couleurs, Pertes, Débilité, Épuisement, Convalescence, Faiblesse des Enfants, Appauvrissement* et *Altération du sang*, à la suite de fatigues, veilles et excès de toute nature. — Prendre 4 à 6 dragées par jour.

Ni Constipation, ni Diarrhée, Assimilation complète.

Elixir de Fer Rabuteau recommandé aux personnes qui ne peuvent pas avaler les dragées. — Un verre à liqueur aux repas.

Sirop de Fer Rabuteau, spécialement destiné aux enfants.

Une Instruction détaillée accompagne chaque Flacon.

Exiger le **Véritable Fer Rabuteau CLIN & Cie**, de PARIS, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*

1239

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՎԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԷՊԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարաւան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաղիներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ՛ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և. կամ թղթատարական դրոշմով զրկուի։

Զը հանուած ապրանքները ետ կ'առնուին և սուտը ետ կը տրուի գեղջելով փոխադրութեան ծախսը։ 86

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լեգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէդիտիէրով, քօմանտէր, իպապէ-լա-Գանոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորիւ ձկան իւղը խոյժդանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժակի համ և հոտ, մինչդամսն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնն։

Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միասայ և պատուոյ վկայագիր։

Ամբողջ ախտահիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԼԱՌՈՒ

Պ. Շէվրիէ իւր դեղարանատեղը գործադրած է փ— ոչ ֆիլոով Մորիւ ձկան երկամարտան իւղ մը պատրաստելով։ Հանգամանք այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառաւ։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկարտատան պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատառիթան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարագիր անձանց։ 84

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Կեղր. դեղան. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս Միւնդանի դեղարանի մէջ կը գտնուի նաեւ Շէվրիէի կազդուրիչ ԴՈԳՈՒՅԻ ԳԻՒՂԸ։

1240

NÉVRALGIES

Pilules du Docteur Moussette

Les **VÉRITABLES PILULES MOUSSETTE** calment et guérissent les *Névralgies* les plus rebelles, la *Migraine*, la *Gastralgie*, la *Sciatique*, les *Affections rhumatismales* aiguës et douloureuses ayant résisté à tous les autres remèdes.

Les **VÉRITABLES PILULES MOUSSETTE** doivent être prises aux repas. Le premier jour on prendra 3 pilules : une le matin, une au déjeûner et une le soir au dîner. Si on n'a pas éprouvé de soulagement, on prendra quatre Pilules le second jour, deux le matin, une au déjeûner, et une au dîner. Il ne faut pas en prendre plus de quatre par jour.

Exiger les VÉRITABLES PILULES MOUSSETTE *de* CLIN & Cie, de PARIS, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et les Pharmaciens.*

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Ֆոսֆոր յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամն է փայլին։ առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ կանանց պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ տարեմ մը կը տեւէ։ Կոշիկներնդ թափանցիկ կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Ցիրտը կամ ուրիշ ազդեցութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջեալ լաթով մը, առանց փոխելու կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի տրանց և կանանց ամեն տեսակ կոշիկներու կարելի է գործածել զայն նորոգելու։ Համար ամենորդութեան կանանց մանուկներու։

Գործածման եղանակ։ Ներկելի առաջին խնամով արել, այնպէս որ հին ներկին հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին բաւ, կամ՝ սպանկ կտորով մը կամ վրձինով։ Թրջուած մասերուն ինքնին կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծերէն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՄՈՒՆԴ ԳԱՐՈՒԱՆԱՆ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վաղչտոս, Պահպանողին քով, կայսրան Ղալաթիա-Նիշլիի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 78

ԳԱՆՏԻԱՆԸՆ ՀԱԼԻՍ ԳՕԳՈՒԼԸ ՍԱՊՕՆԸ

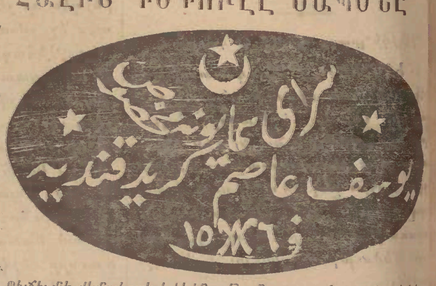

Մինչ գասիմ Կիրիտ-Գանտիաս բեւեռ տէրտ սապոն թոպի մէ իմալ օլընարը ուսմանին մարիմ տիր։ Կիրիտին խարիս զեպիթին եարը նաթրան մէ չբրաղ իրէ եարլրարը մեհեթեն ճիւմլէ ճիւմլէ ինանմակ մադրալ մէ միւթեպէր էբէն, պիր գաչ սենեան պէրու Ամերիկա, Լարբիմա, Ավարլրգ մէ սաթր մահալլերուն թագիմ օլունարաղ ֆիլանթրը էհվին տիւշիւմլէ իչին «սսաս» իւէ պիր նեվ թալրգ թոբրարը մէ պալ մանէնի կիսի ինանրն սիրինի մէ սաչ մէ թեհնիկ դարար կ'ելթիրիր էհմալար գարշարրը։

Լարադ թագիսի եարբլմագաս տրը։ Գիլճիմլէ մէմալիքատ էլեմմ սաթրլմագաս օլան սապոնլարը նինլինն սաչլարընը տէօքմէքատ մէ չամաչրը տա նիհայեթի իւչ տեֆա եդգամագլա չիւրիւթմէքատ տիր։ Պիր գէրչ սաքի Գանտիա սապօնը ելերինտ իւչ օգդա Միսիլլի մէ սաթրէ սապոնը սաքի օլունմագատրը։ «Սսաս» անենիկն չէ։ մուգիրը պիր թօղ տրը։

Մէկդիւր թագիսա սապօնլարա պունլարատան պաշգա տարա նէ կիսի էհմալար գարշարրտրգլարը տաթի պիրինէմէդ։ Պու կիսի թագիսա սապօնլարը սաչլարը տէօքիւլ սաչ գրան խառնիլարը կէթիրմէի տաթի պէտինէ տիր։

200 սենէտան պէրու Սիրիա-Գանտիա ֆապրիգալարընա եարբլմագաս օլան սապոն՝ պու քէրրէ պուլատատ կէօսթերիլէն տամկատա նամբ ամէրիկէ մէ ԳՕԳՈՒԼԸ ՍԱՊՕՆ տէյա մուհարրէր օլուա, պիրինկի մէ էհվէն օլարագ խարիս նաթրան, կիւլ եարը մէ տիշլէրէ մէ տաչ մէ թեհնն հայաթի մէրիր մէ ուզարար կիւգելլ բիթրգիլաթ իւչ եարբլմէր։ մէ տէրուհինտատ մուգիրը էհնդա պուլունմադրը իչիւն տէֆթիլէ եդանարը հալատ չամաչրը չիւրիւթմէկչէնկիր։ մէ նիհայեթ 10 կիսն գատար բարիհան թագիրկատ չամաչրը։ տան զարպա մէ գարկ օլմագաճաը մէ եէնի օգդասը սանարդան 4 գրուշա ֆիրուսթի օլուրրա։ բէչինն թագրատա տաթի պրարրը։ օլուսրգ տա սերիան կէօնտէրիլէնէյի։ մէ ուսմուսի տէբօգիթօ մանֆալի Ամանը Ամերիկա 7 նուսմերէրի մաղազամ օլատրը։ մէ տարու իսենդիլերին պիր մեգտար ալրդ թեհրիրպէ էյլէմէլերի իլան օլուրը։ 753 7—15

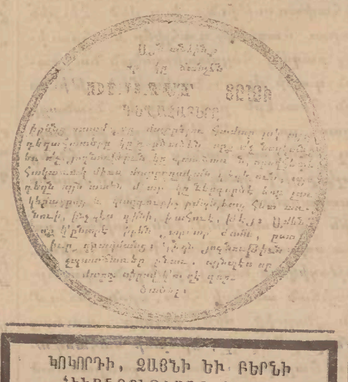

ԼՈՒՍԱՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՏՍԻՆ ԴԱՐԴԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ԲԱԼՈՐ ՋԳՈՒՇԻՆ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ապաւինվածէն կը բուժին ԺԷԼԻՆԻՆ ՇԱՔԱՐԱՏՏԵՄՈՎ DRAGÉES GELINEAU

Ճշգրտն մէջերնին առնու է ցպիս. առաջին շաբաթուս օրը երկու, երկրորդ շաբաթ օրը երեք, պրպեկ տասան երեք, ապէ՛ն ինչպէս մինչեւ որ գաղտ։ Ժ. ԺՕՆՏԱՆԻ, ԵՒ ՇԱՏ ի Բարիզ

ԴԵՂ ՁԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՆ

Տարբեր Ալբերի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղնով, է գոնահամ և ապրուստ կազդուրիչ, ամեն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճնճաճանուտ վայրերու ջերմամ կիսմաց վատ ու ապահանալ օդերէն, որոնք օգտակարութիւնք և ապարինիչ ստոյգ յատկութիւնք երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ դիտութեամբ։ Այս Ֆիլիպական խանդարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող մուգաւոր անդիմաբերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորութիւն, որոց ազ անունները որորուած է։ ջերմն և սարտու, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղերը ուր մինչեւ որոշ տարեանց և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճանուտ վայրերէ բուրեալ ժամանակ նիւթերով, կամ բաղադրեալներէ և տեղերու ծակոտկիներէն եղած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն ընչաւութեամբ։

Ալբերի ջերմի ու տենդից դեղն կը նիւթ ապէ թունաւոր նիւթոց դեմ կազդուրիչ ազդեցութիւնը և դորս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սուրբ պակաս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն սաստիկ, մինչ թէ տրուած հրամանգից հանեանան գործածուի։ Կը ծառուի Միւսեանն և բնիկներց Ամերիկան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 166

ԿՈՆՈՐԴԻ, ՁԱՅՆԻ ԵՒ ԲԵՐԵՆԻ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՏԷԹԱՆԻ ԲԱՂԴԻՃԼԵՐ ՊԷՌՈՒԼԷԻ ԱՂՈՎ

PASTILLES DETHAN

Գնուռել Տէթանի ստորագրութիւն, դեղագործ ի Բարիզ։

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒՈՒՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն Փարիզ, 8, Ռուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՔԱՋՐՈՑ ԵՂԱՆԱԿ

PASTILLES DIGESTIVES.—Այս շաքարները Վիշիի մէջ պարունակուած են Զերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մէն դիւրարարութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS.—Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։

Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և շիշերու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրօշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։ 268